
PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY WARTA NA LATA 2022-2025

**GMINA WARTA
POWIAT SIERADZKI
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA WARTA
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING

WARTA 2022

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:

Joanna Kaszubska – Konsultant

Ewelina Ziółkowska – Analityk

Spis treści

Spis treści.....	3
1. Wstęp.....	4
2. Podstawa prawna opracowania programu opieki nad zabytkami.....	5
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.....	9
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	10
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.....	10
4.2. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.....	12
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	15
5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie Gminy (analiza dokumentów programowych gminy).....	15
5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy.....	27
5.2.1. Zarys historii obszaru Gminy.....	28
5.2.2. Krajobraz kulturowy.....	30
5.2.3. Zabytki nieruchome.....	35
5.2.4. Zabytki ruchome.....	35
5.2.5. Zabytki archeologiczne.....	36
5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych.....	37
5.2.7. Dziedzictwo niematerialne.....	37
5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony.....	42
5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków.....	45
5.4.1 Stan zachowania zabytków znajdujących się Gminnej Ewidencji Zabytków.....	47
5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla Gminy.....	48
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego – analiza szans i zagrożeń.....	59
7. Założenia programowe.....	60
7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami.....	60
7.2. Kierunki działań i zadania programu opieki.....	61
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami.....	63
9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami.....	64
10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami.....	66
11. Załączniki.....	67
Spis tabel, rysunków i wykresów.....	111

1. Wstęp

Dziedzictwo kulturowe stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, a także dorobek czasów współczesnych. Jest to wartość materialna i niematerialna określająca nasze pochodzenie i kulturę. Na dorobek ten składają się zarówno elementy przyrodnicze, jak i również wytwory i osiągnięcia cywilizacyjne ludzkości, m.in. w zakresie nauki, sztuki, architektury czy techniki. Elementem dziedzictwa kulturowego są zabytki, w tym: zabytki ruchome, zabytki nieruchome oraz zabytki archeologiczne. Są one nie tylko cennym źródłem informacji nt. życia naszych przodków, ale również ważnym elementem rozwoju społeczno-gospodarczego, bowiem bogate i różnorodne dziedzictwo kulturowe stanowi, istotną dla rozwoju lokalnych samorządów, atrakcję turystyczną. Dziedzictwo kulturowe jest zatem fundamentem tożsamości danej społeczności, dlatego ważna jest jego ochrona w celu zachowania tego dorobku dla przyszłych pokoleń.

Obowiązek sporządzenia programu opieki nad zabytkami wynika z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Przyjęty w formie uchwały program stanowi element polityki samorządowej i służy podejmowaniu działań w zakresie inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, a także promowania dziedzictwa kulturowego. Powinien być narzędziem mającym na celu eksponowanie walorów krajobrazu kulturowego, jak również wykorzystanie dorobku kulturowego na cele społeczne, gospodarcze i edukacyjne. Głównym odbiorcą programu jest lokalna społeczność, w tym właściciele i użytkownicy obiektów zabytkowych, ale także wszyscy mieszkańcy danej jednostki samorządu terytorialnego, którzy poprzez swoją działalność, wpływają na zachowanie i pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego danego obszaru.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. 2022 r. poz. 840), „Program opieki nad zabytkami dla Gminy Warta na lata 2022-2025” został sporządzony na podstawie „Gminnej ewidencji zabytków i gminnej ewidencji zabytków archeologicznych dla Gminy i Miasta Warta” stanowiącej załącznik nr 1 do zarządzenia nr 79/14 Burmistrza Gminy i Miasta Warta z dnia 28 sierpnia 2014 r. Od momentu jej przyjęcia nastąpiły dwa wyłączenia i „Gminna ewidencja zabytków i gminna ewidencja zabytków archeologicznych dla Gminy i Miasta Warta” została zmieniona następującymi zarządzeniami:

- Zarządzenie nr 95/15 Burmistrza Gminy i Miasta Warta z dnia 29 października 2015 roku, na podstawie którego wykreślono z „Gminnej ewidencji zabytków i gminnej ewidencji zabytków archeologicznych dla Gminy i Miasta Warta” obiekt „56/1842 Dom ul. Kaszyńskiego 9 poł. XIX w. w Warcie”,

- Zarządzenie nr 41/2021 Burmistrza Warty z dnia 15 kwietnia 2021 roku, na podstawie którego wykreślono z „Gminnej ewidencji zabytków i gminnej ewidencji zabytków archeologicznych dla Gminy i Miasta Warta” obiekt „87/1842 Warta, Kamienica ul. 20-go Stycznia 12, nr działki 109”.

Celem opracowania „Programu opieki nad zabytkami dla Gminy Warta na lata 2022-2025” jest dążenie do poprawy stanu zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego, a przez to zachowanie piękna krajobrazu kulturowego. Program ma pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe Gminy Warta. Wskazane w Programie działania są skierowane na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Głównymi odbiorcami niniejszego dokumentu są mieszkańcy gminy Warta, którzy bezpośrednio odczuwają efekty jego wdrażania. Poprzez działania edukacyjne, realizacja Programu może budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości. Wspólna dbałość o zachowanie wartości kulturowych wzmacnia poczucie tożsamości oraz zacieśnia procesy integracyjne w społeczności lokalnej.

Reasumując, przedmiotem niniejszego opracowania jest dziedzictwo kulturowe w granicach administracyjnych gminy Warta, a celem jest określenie zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami.

2. Podstawa prawna opracowania programu opieki nad zabytkami

Podstawą prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce i opracowania programu opieki nad zabytkami jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. 2022 r. poz. 840). Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.

Ustawa wprowadza obowiązek sporządzania programów przez samorządy, zarówno na szczeblu wojewódzkim, powiatowym, jak i gminnym. W myśl art. 87 ustawy, programy opieki nad zabytkami opracowywane są na 4 lata i mają na celu w szczególności:

1. uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
2. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
3. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;

4. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
5. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
6. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Z realizacji programu zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) co 2 lata sporządza sprawozdanie, które przedstawia odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Kolejne sporządzane programy opieki powinny uwzględniać pojawiające się nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i kulturowe, nowe kryteria oceny i aktualny stan zachowania zasobu oraz prowadzone okresowo oceny efektów wdrażania obowiązującego programu.

Poprzednio obowiązującym Programem opieki nad zabytkami dla Gminy Warta był „Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Warta na lata 2017-2020” przyjęty uchwałą nr XLI/231/17 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 29 marca 2017 r. W Programie tym określono następujące priorytety, którym podporządkowano kierunki działań oraz zadania:

- PRIORYTET I. Rewitalizacja i ochrona układu urbanistycznego miasta Warty i układów ruralistycznych wsi na terenie gminy;
- PRIORYTET II. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego;
- PRIORYTET III. Wspieranie badań i dokumentowanie zasobów dziedzictwa kulturowego. Promowanie zasobów dziedzictwa kulturowego i edukacja społeczna dla podnoszenia poziomu konkurencyjności gminy i budowaniu tożsamości regionalnej.

Z realizacji dotychczas obowiązującego Programu sporządzono „Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Warta za lata 2017-2020”.

W okresie obowiązywania poprzedniego Programu zrealizowano zadania inwestycyjne dotyczące ochrony obiektów zabytkowych zawarte w poniższej tabeli.

Tabela 1. Zrealizowane zadania inwestycyjne z zakresu ochrony zabytków w ramach poprzednio obowiązującego Programu

Przedsięwzięcie	Źródło finansowania
Kierunek działań: Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.	
Renowacja Ratuszu Miejskiego	budżet Gminy, dofinansowanie z RPO Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020
Sukcesywne prace remontowe obiektów Warckiego Centrum Kultury, w tym szczególnie pomieszczeń jatek, które zostały adoptowane na salę prób chóru Lutnia i Warckiej Orkiestry Dętej	budżet Gminy
Etapowo odnawiany budynek przy ulicy Kaszyńskiego 1, który znajduje się w zasobach mieszkań komunalnych zarządzanych przez ZGKiM w Warcie.	budżet Gminy
Prace porządkowo-pielęgnacyjne w parku miejskim w Warcie	budżet Gminy, dofinansowanie z WFOŚiGW w Łodzi
Prace restauratorskie w kościele pw. św. Mikołaja w Warcie	b.d.
Prace remontowo-budowlane w kościele i klasztorze OO. Bernardynów	b.d.
Prace konserwatorskie w kościele pw. WNP w Górze	b.d.
Prace konserwatorskie w kościele pw. św. Wawrzyńca w Rossoszycy wraz z wyremontowaniem parkanu otaczającego plac przy kościele	b.d.
Sukcesywne prace remontowe kamienice prywatne przy Rynku im. Wł. St. Reymonta w Warcie stanowiące własności prywatne	środki finansowe prywatnych właścicieli
Wyremontowanie zabytkowych ulic położonych w obszarze ścisłej ochrony konserwatorskiej: Garncarska, Krótka, Prefektoralna oraz Klasztorna. Przedsięwzięcie zrealizowane w ramach w ramach projektu pn. Rewitalizacja Miasta Warty – etap II.	budżet Gminy, dofinansowanie z RPO Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020
Remont-odbudowa dworu w Ustkowie	środki finansowe prywatnego właściciela
„Ołtarz Główny (XVIII w.): Konserwacja Tabernakulum, Rzeźb i Obrazu – III Etap Prac realizowanych w 2017 r.” – Parafia Wniebowzięcia NM Panny w Górze	dotacja z budżetu Gminy – 30 000,00 zł*
„Wymiana instalacji elektrycznej i niskoprądowej w Kościele Św. Wawrzyńca w Rossoszycy”	dotacja z budżetu Gminy – 20 000,00 zł*
„Remont konstrukcji więźby dachowej oraz wymiany pokrycia dachowego Klasztoru OO. Bernardynów w Warcie”	dotacja z budżetu Gminy – 20 000,00 zł*
„Remont ogrodzenia oraz Bramy z dzwonnica w zespole klasztornym SS. Bernardynek w Warcie - projekt”	dotacja z budżetu Gminy – 15 000,00 zł*
„Konserwacja ołtarza p.w. Anny Samotrzeć w kościele parafialnym św. Mikołaja w Warcie”	dotacja z budżetu Gminy – 30 000,00 zł*
„Prace konserwatorskie przy ścianach i sklepieniu nawy głównej kościoła i kruchty, prace malarskie” - Parafia Rzymskokatolicka św. Wawrzyńca w Rossoszycy	dotacja z budżetu Gminy – 20 000,00 zł*
„Instalacja przeciwpożarowa w kościele i klasztorze OO. Bernardynów	dotacja z budżetu Gminy –

Przedsięwzięcie	Źródło finansowania
w Warcie” - Klasztor OO. Bernardynów w Warcie	30 000,00 zł*
„Konservacja estetyczna bocznego ołtarza św. Mikołaja w kościele parafialnym św. Mikołaja w Warcie”	dotacja z budżetu Gminy – 30 000,00 zł*
„Instalacja przeciwpożarowa w kościele i klasztorze OO. Bernardynów w Warcie – etap II”	dotacja z budżetu Gminy – 30 000,00 zł*
„Remont parkanu ogrodzeniowego odgrzybianie, oczyszczanie cegły, uzupełnianie fug, uzupełnianie ubytków, skuwanie starych tynków, zakładanie nowych, gruntowanie, malowanie przy kościele p.w. Św. Wawrzyńca w Rossoszycy”	dotacja z budżetu Gminy – 30 000,00 zł*
„Prace konserwatorskie przy ołtarzu bocznym p.w. św. Rocha” - Parafia Wniebowzięcia NM Panny w Górze	dotacja z budżetu Gminy – 30 000,00 zł*
„Kontynuacja prac konserwatorskich przy wyposażeniu wnętrza Kościoła –klasycystyczna ambona w Kościele św. Mikołaja w Warcie wybrane elementy”	dotacja z budżetu Gminy – 30 000,00 zł*

* Gmina Warta w celu zachowania w jak najlepszym stanie zabytków z terenu Gminy na podstawie uchwały Nr XXXI/172/05 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 10 czerwca 2005r. w sprawie zasad przyznawania dotacji z budżetu Gminy Warta na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru udzieliła dotacji finansowych administratorom zabytków na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Warta za lata 2017-2020”

Oprócz zadań inwestycyjnych Gmina Warta podjęła w latach 2017-2020 szereg działań nieinwestycyjnych, obejmujących m.in. udostępnienie na stronie internetowej gminy informacji o dziedzictwie kulturowym, wydanie widokówek z charakterystycznymi obiektami zabytkowymi gminy, wydanie przez uczniów Szkoły Podstawowej w Warcie przy wsparciu finansowym Gminy Warta książki opisującej historię miasta Warty z uwzględnieniem obiektów zabytkowych pt. „Jestem Miasto Warta”. W ramach realizowanych zadań sporządzono również miejscowe plany zagospodarowania w zgodzie z ochroną zabytków i obiektów o walorach kulturowych. Ponadto przy wydawaniu każdej decyzji o warunkach zagospodarowania przestrzennego dotyczącej obszarów nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego uwzględniano wszystkie wymagania, które wynikają ze Studium Uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania Gminy Warta, a w szczególności dotyczące ochrony obiektów zabytkowych. Wszystkie dokumenty wydawane przez Urząd Miejski w Warcie dotyczące zadań inwestycyjnych obejmujące obiekty zabytkowe są w sposób szczególny uzgadniane ze Starostwem Powiatowym oraz z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków¹.

¹ „Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy i Miasta Warta za lata 2017-2020”.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Zabytki w Polsce objęte zostały ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela. Art. 5 Konstytucji RP brzmi: „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”. Zaś w art. 6 ust. 1 Konstytucji RP czytamy: „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju”. Natomiast art. 86 Konstytucji RP wskazuje, że „każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie”.

Głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest wspomniana ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. 2022 r. poz. 840). Ustawa określa m.in. przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi. Zgodnie z art. 3 ww. ustawy zabytek to „nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”. Zabytki dzielą się na trzy zasadnicze grupy:

- zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości,
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych,
- zabytki archeologiczne – zabytki nieruchome, będące powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożone z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytki ruchome, będące tym wytworem.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. Zadania publiczne o charakterze ponadgminnym określa ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559).

Z punktu widzenia niniejszego opracowania istotne jest uwzględnienie innych uregulowań prawnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, które znajdują się w wielu obowiązujących ustawach, w tym w:

- ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2022 poz. 503),
- ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. 2021 poz. 2351, ze zm.),

- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021 poz. 1973, ze zm.),
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2021 poz. 1098, ze zm.),
- ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 2021 poz. 1899),
- ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. 2020 poz. 194),
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. 2020 poz. 1057 ze zm.).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach zostały określone w:

- ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. 2022 poz. 385),
- ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. 2019 poz. 1479).

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. 2020 poz. 164, ze zm.).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

KRAJOWY PROGRAM OCHRONY ZABYTKÓW I OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2019-2022

„Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki Nad Zabytkami na lata 2019-2022” stanowi załącznik do uchwały nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r. (poz. 808). Głównym celem projektu Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022 jest stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami, poprzez realizację trzech celów szczegółowych, podzielonych na następujące kierunki działań:

Cel szczegółowy 1: „Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego”:

1. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym;
2. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym;

Cel szczegółowy 2: „Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami”:

1. Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami;
2. Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego;

Cel szczegółowy 3: „Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa”:

1. Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa i jego wartości;
2. Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami.

Cele gminy Warta w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego są spójne z celami na szczeblu krajowym i wpisują się przede wszystkim w cel strategiczny 2 i 3 oraz wzmacniają realizację kierunków działań w nich zawartych.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO (WSPÓLDZIAŁANIE, KULTURA, KREATYWNOŚĆ) 2030

„Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030” przyjęta została uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. z 2020 r. poz. 1060). Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 jest jednym z instrumentów realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz jedną z dziewięciu horyzontalnych zintegrowanych strategii rozwoju.

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Projekt Strategia zakłada trzy cele szczegółowe, które obejmują:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne poprzez: usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami oraz rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej,
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich poprzez: tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze, ochronę dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury, digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury, umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę oraz wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą,
3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne poprzez: wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju, rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych oraz wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

Założenia „Programu opieki nad zabytkami dla Gminy Warta na lata 2022-2025” wpisują się w cele i założenia przyjęte w „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego”, głównie poprzez realizację celu szczegółowego 2.

4.2. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2030

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 stanowi załącznik do uchwały nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r.

Wizja rozwoju województwa łódzkiego została sformułowana następująco:

„Harmonijnie rozwijające się województwo w centrum polski, przyjazne rodzinom, mieszkańcom miast i obszarów wiejskich. Region, w którym nowoczesna gospodarka idzie w parze z ochroną walorów kulturowych i przyrodniczych”.

W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer: gospodarczej, społecznej i przestrzennej:

- Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
- Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
- Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.

„Program opieki nad zabytkami dla Gminy Warta na lata 2022-2025” wpisuje się w cel strategiczny „Obywatelskie społeczeństwo równych szans”, podporządkowany mu cel operacyjny 2.1. „rozwój kapitału społecznego”, kierunek działań 2.1.2. „zwiększenie uczestnictwa w kulturze i rozwój usług kultury”, kierunek działań 2.1.4. „wzmacnianie tożsamości regionalnej i lokalnej”.

Kierunki działań i zadania zawarte w niniejszym Programie są również zgodne z celem strategicznym województwa „atrakcyjna i dostępna przestrzeń”, cel strategiczny 3.2. „ochrona i kształtowanie krajobrazu” oraz podporządkowany mu kierunek działań 3.2.1. „ochrona wartości i kształtowanie dziedzictwa kulturowego”.

Założenia niniejszego Programu wpisują się w wymienione cele i kierunki działań województwa łódzkiego.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego stanowi załącznik do uchwały nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r.

Istotą polityki przestrzennej wyrażoną w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” jest przekształcenie województwa łódzkiego w spójny terytorialnie region o wysokiej atrakcyjności osadniczej.

W „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” wyznaczono następujące cele szczegółowe:

- I. Region spójny, o zrównoważonym systemie osadniczym;
- II. Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury sportowej;
- III. Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury technicznej;
- IV. Region o wysokiej jakości środowiska przyrodniczego;
- V. Region o dobrze zachowanym dziedzictwie kulturowym;
- VI. Region o wysokiej atrakcyjności turystycznej;
- VII. Region o krajobrazie wysokiej jakości;
- VIII. Region o wysokim poziomie bezpieczeństwa publicznego.

Założenia zawarte w „Programie opieki nad zabytkami dla Gminy Warta na lata 2022-2025” wpisują się w cele zawarte w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”, w tym przede wszystkim w następujące cele szczegółowe oraz podporządkowane im kierunki rozwoju przestrzennego:

— Cel szczegółowy V. Region o dobrze zachowanym dziedzictwie kulturowym,

Kierunki rozwoju przestrzennego:

- V.1. zachowanie materialnych zasobów dziedzictwa kulturowego,
- V.2. zachowanie niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego,

— Cel szczegółowy VI. Region o wysokiej atrakcyjności turystycznej,

Kierunki rozwoju przestrzennego:

- VI.2. rozwój systemu szlaków turystycznych wykorzystujących walory przyrodnicze i zasoby dziedzictwa kulturowego zgodnie z trendami na rynku odbiorców,

— Cel szczegółowy VII. Region o krajobrazie wysokiej jakości,

Kierunki rozwoju przestrzennego:

- VII.2. ochrona i wzmacnianie walorów krajobrazu kulturowego.

Wspólnie, dokumenty te przyczynią się do zachowania dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego.

WOJEWÓDZKI PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM NA LATA 2020-2023

„Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023” stanowi załącznik do uchwały nr XXI/352/20 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 27 października 2020 r.

Cel strategiczny województwa łódzkiego w zakresie opieki nad zabytkami brzmi następująco:

„Zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego regionu jako istotnej części spuścizny dziejowej”.

Cel strategiczny jest realizowany poprzez cele operacyjne oraz podporządkowane im działania i zadania. Cele operacyjne są następujące:

1. Atrakcyjność krajobrazu kulturowego;
2. Zintegrowany system zarządzania dziedzictwem kulturowym;
3. Tożsamość wielokulturowa regionu.

Założenia zawarte w „Programie opieki nad zabytkami dla Gminy Warta na lata 2022-2025” wpisują się w następujące cele operacyjne oraz podporządkowane im działania i zadania zawarte w „Wojewódzkim programie opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023”:

— Cel operacyjny 1. Atrakcyjność krajobrazu kulturowego,

Działania i zadania:

- 1.2. Poprawa stanu zachowania zabytków: 1.2.1. Prowadzenie badań i opracowanie dokumentacji wartości dziedzictwa kulturowego, 1.2.2. Rewaloryzacja i właściwe zagospodarowanie zabytków z uwzględnieniem ich wartości i kontekstu krajobrazowego, 1.2.3. Poprawa jakości przestrzeni publicznych historycznych założeń przestrzennych miejskich i wiejskich,

— Cel operacyjny 2. Zintegrowany system zarządzania,

Działania i zadania:

- 2.1. Tworzenie i udostępnianie cyfrowych baz danych oraz zasobów: 2.1.1. Weryfikacja i digitalizacja zasobu wojewódzkiej ewidencji zabytków i gminnych ewidencji zabytków,
- 2.2. Wzmacnianie instytucji działających na rzecz dziedzictwa kulturowego: 2.2.1. Wspieranie działalności instytucji i organizacji sektora kultury oraz jednostek administracji w zakresie ochrony dziedzictwa,

— Cel operacyjny 3. Tożsamość wielokulturowa regionu,

Działania i zadania:

- 3.1. Kreowanie marki Łódzkie poprzez produkty związane z dziedzictwem kulturowym: 3.1.1. Tworzenie, znakowanie i promocja szlaków kulturowych, 3.1.3. Aktywizacja lokalnych społeczności na rzecz opieki nad zabytkami i zwiększania atrakcyjności zabytków,
- 3.2. Edukacja kulturowa i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym: 3.2.1. Publikacja wydawnictw promujących dziedzictwo kulturowe regionu, 3.2.2. Organizacja i udział w wydarzeniach promujących materialne i niematerialne walory województwa łódzkiego.

Kierunki działań i zadania zawarte w niniejszym Programie są zgodne z przedstawionymi powyżej celami, działaniami i zadaniami województwa łódzkiego w zakresie opieki nad zabytkami.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU SIERADZKIEGO NA LATA 2016-2023

W strategii wyznaczono następującą wizję rozwoju powiatu sieradzkiego: „Powiat spójny gospodarczo, terytorialnie i społecznie, zapewniający warunki korzystne dla rozwoju osadnictwa, przedsiębiorczości, rolnictwa i turystyki.”

Wizja ta jest realizowana poprzez następujące cele strategiczne:

1. Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju osadnictwa, konkurencyjności przedsiębiorstw oraz nowych inwestycji na terenie powiatu;
2. Rozwój powiatu w oparciu o zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych w ramach obszarów funkcjonalnych;
3. Wzrost zatrudnienia i aktywizacja lokalnego rynku pracy;
4. Rozwój systemu pomocy społecznej, wspieranie rodziny i włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją;
5. Integracja samorządów i mieszkańców ziemi sieradzkiej, dbanie o jej dziedzictwo kulturowe, wspieranie aktywności obywatelskiej mieszkańców.

Kierunki działań i zadania zawarte w niniejszym Programie są zgodne z celem strategicznym 5. „Integracja samorządów i mieszkańców ziemi sieradzkiej, dbanie o jej dziedzictwo kulturowe, wspieranie aktywności obywatelskiej mieszkańców” oraz podporządkowanymi mu celami operacyjnymi powiatu sieradzkiego :

- zachowanie, promocja i udostępnianie zasobów dziedzictwa kulturowego Ziemi Sieradzkiej,
- modernizacja obiektów instytucji kultury i dziedzictwa Ziemi Sieradzkiej.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie Gminy (analiza dokumentów programowych gminy)

PROGRAM REWITALIZACJI GMINY I MIASTA WARTA NA LATA 2017-2022

Program Rewitalizacji Gminy Warta został przyjęty uchwałą nr XXXVII/211/17 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 4 stycznia 2017 roku.

Wizja wyprowadzenia wytyczonego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej (czyli planowany efekt rewitalizacji) w Gminie i Mieście Warta, to: „Warta – miejsce, gdzie ożywiona przestrzeń publiczna współgra z wysokim kapitałem społecznym, tworząc

atrakcyjny ośrodek o bogatych walorach przyrodniczych i dynamicznie zachodzących przemianach społeczno-gospodarczych”.

Cele rewitalizacji:

— sfera społeczna:

- zwiększenie dostępności infrastruktury kultury, sportu i rekreacji dla mieszkańców Miasta Warta,
- wzmacnianie kapitału społecznego Miasta,
- poprawa warunków życia wszystkich mieszkańców Miasta Warta,

— sfera środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna i techniczna:

- zachowanie ładu przestrzennego i estetyki Miasta, wzmacnianie istniejących i wspieranie nowych funkcji Miasta,
- poprawa jakości środowiska naturalnego,
- poprawa warunków mieszkaniowych w Gminie i Mieście Warta,

— sfera gospodarcza:

- tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego Miasta Warta,
- aktywizacja mieszkańców.

Kierunki działań i zadania zawarte w niniejszym Programie są zgodne z następującymi celami rewitalizacji oraz podległymi im kierunkami działań:

— zwiększenie dostępności infrastruktury kultury, sportu i rekreacji dla mieszkańców Miasta Warta:

- stworzenie dostępu do instytucji kulturalnych mieszkańcom bez względu na wiek, płeć i stan majątkowy,

— poprawa warunków życia wszystkich mieszkańców Miasta Warta:

- wsparcie turystyki, rekreacji, sportu na rzecz ograniczenia negatywnych tendencji społecznych,

— zachowanie ładu przestrzennego i estetyki Miasta, wzmacnianie istniejących i wspieranie nowych funkcji Miasta:

- odnowienie historycznego wizerunku Miasta (centrum Miasta),

— tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego Miasta Warta:

- wzmocnienie funkcji rekreacyjno-turystycznych na terenie Miasta,
- poprawa ogólnego wizerunku Miasta.

STRATEGIA TERYTORIALNA PARTNERSTWO SIERADZKIE +

Skład Partnerstwa: Gmina Błaszki, Gmina Brąszewice, Gmina Brzeźnio, Gmina Burzenin, Gmina Goszczanów, Gmina Klonowa, Miasto i Gmina Warta, Gmina Wróblew, Miasto i Gmina Złoczew, Powiat Sieradzki.

Wizja partnerstwa:

„Chcemy, aby nasz powiat (obszar partnerstwa) był czysty, zadbane, przyjazny dla mieszkańców oraz gości. Mieszkańcom zapewniał wysoką jakość edukacji, dostęp do opieki zdrowotnej i bogatą ofertę miejsc pracy. Zarówno mieszkańcom, jak i gościom zapewniał atrakcje kulturalne i ofertę turystyczną”

Kierunki działań i zadania zawarte w niniejszym Programie są zgodne z projektem strategicznym „TURYSTYKA + Rozwój usług turystycznych poprzez budowę systemu ścieżek i szlaków rowerowych oraz zagospodarowanie doliny rzeki Warty i wykorzystanie potencjału zbiorników wodnych, a także obiektów zabytkowych na obszarze partnerstwa” oraz z projektem uzupełniającym „KULTURA + Koordynacja działań instytucji kultury na obszarze partnerstwa (wspólna organizacja i koordynacja wydarzeń, wspólne zatrudnianie instruktorów, wymiana dobrych praktyk)”.

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY WARTA (SUIKZP)

SUIKZP stanowi załącznik do uchwały nr LI/285/17 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 29 listopada 2017 r. W SUIKZP określono obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej na obszarze gminy Warta.

W celu ochrony zabytkowych obiektów i struktur przestrzennych wyznaczono następujące strefy ochrony o ustaleniach stanowiących przepisy prawa miejscowego w odniesieniu do gminy Warta:

- strefa pełnej (ściślej) ochrony historycznej struktury przestrzennej – STREFA A,
- strefa ograniczonej ochrony konserwatorskiej – STREFA B,
- strefa zachowanych elementów zabytkowych – STREFA C,
- strefa ochrony widokowej (ekspozycji obiektów zabytkowych) – STREFA E,
- strefa ochrony widokowej ekspozycji walorów krajobrazowych – STREFA K,
- strefa ochrony archeologicznej – STREFA W.

Zgodnie z zapisami SUIWZ, obiekty i obszary znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków oraz pozostałe obiekty o walorach historycznych czy architektonicznych, należy przewidzieć do trwałej adaptacji, z zachowaniem form i faktur charakterystycznych dla lokalnej tradycji budowlanej w następujący sposób:

- przy zagospodarowywaniu i użytkowaniu budynków należy ustalić obowiązek trwałego zachowania ich wartości, adaptacja i modernizacja winny odbywać się na zasadach zapewniających zachowanie istotnych dla miejscowej tradycji form architektonicznych, proporcji, detalu, materiałów i faktur oraz wypraw zewnętrznych,

- adaptacja, przebudowa lub rozbudowa budynku jest dopuszczalna wyłącznie w sytuacji, która nie doprowadzi do niekorzystnych zmian w skali i zniekształcenia formy, ponadto powinna uwzględniać zachowanie historycznej proporcji detalu, tradycyjnych technik, materiałów, a także faktur wypraw wewnętrznych,
- w stosunku do obszarów zabytkowych parków ustalenia dotyczące zmiany sposobu użytkowania terenu, każde działania powinny uwzględniać pierwotną funkcję obszaru, z zakazem wprowadzania zmian mogących spowodować uszczerbek dla jego wartości oraz nakazem działań rewaloryzacyjnych i pielęgnacyjnych istniejącego drzewostanu,
- wszelkie działania dotyczące zmiany gabarytów i elewacji, w tym także proporcji otworów zewnętrznych i form zewnętrznej stolarki otworowej, powinny być dokonywane pod warunkiem, że nie spowodują niekorzystnych zmian formy budynku,
- rozbiorę budynków zabytkowych można dopuścić w sytuacjach uzasadnionych ich stanem zachowania i przy braku możliwości technicznych dla ich remontu. Dla tych obiektów może być uzasadnione wykonanie dokumentacji inwentaryzacyjnej obiektu likwidowanego,
- wszelkie zmiany w sąsiedztwie zabytków, których charakter może mieć wpływ na walory ekspozycyjne i użytkowe, przebudowa istniejących i budowa nowych obiektów oraz sposób zagospodarowania przestrzeni, nie powinny pogorszyć stanu zachowania zabytku ani naruszać jego wartości. Analogiczne działania należy odnieść do parków zabytkowych,
- nowa zabudowa – na obszarach zabytkowych i w sąsiedztwie zabytków – w układzie, skali, gabarytach i proporcjach, a także w sposobie kompozycji i wyprawy elewacji zewnętrznych – powinna stanowić harmonijnie zakomponowaną całość z istniejącymi elementami zabudowy historycznej.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP)

Zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Warta obejmujących obszary położone w miejscowościach: Rossoszyca, Duszniki, Lasek Chorażka, Małków, Mikołajewice, Pierzchnia Góra, Włyń, Warta, oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obejmującego obszar położony w miejscowości Mogilno (uchwała nr XX/245/2001 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 8 czerwca 2001 r.)

Brak zapisów dotyczących zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej.

Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Warta obejmujących obszary położone w miejscowościach Małków i Ustków (uchwała nr XXXI/255/01 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 29 sierpnia 2001 r.)

Brak zapisów dotyczących zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej.

Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Warta obejmującej obszar położony w miejscowości Tomisławice (uchwała nr XXXVI/286/02 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 10 kwietnia 2002 r.)

W MPZP ustalono, że w ramach szczególnych warunków zagospodarowania terenu wynikających z potrzeby ochrony dóbr kultury, dla terenów objętych MPZP ustala się obowiązek zgłoszenia w Wojewódzkim Oddziale Służb Ochrony Zabytków wszelkich prac ziemnych oraz zapewnienia nadzoru archeologicznego w trakcie ich trwania.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obszaru miejscowości Ostrów Warcki (uchwała nr XLVI/241/09 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 4 listopada 2009 r.)

Obszar objęty MPZP znajduje się w sąsiedztwie zespołu zarejestrowanych stanowisk archeologicznych, z uwagi na położenie w granicach zbiornika Jeziorsko, o charakterze archiwalnym. W związku z powyższym:

- ustalono archeologiczną strefę ochrony konserwatorskiej na całym obszarze objętym MPZP,
- w strefie, o której wyżej mowa obowiązuje prowadzenie nadzoru archeologicznego nad wszystkim pracami ziemnymi naruszającymi stratygrafię gruntu poniżej warstwy ornej. Nadzór archeologiczny wymaga uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, o które należy wystąpić najpóźniej 21 dni przed rozpoczęciem robót.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Warta (uchwała nr LX/298/10 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 15 października 2010 r.)

W MPZP ustalono archeologiczną strefę ochrony konserwatorskiej na całym obszarze objętym planem.

W strefie ochrony konserwatorskiej obowiązuje prowadzenie nadzoru archeologicznego nad wszystkim pracami ziemnymi naruszającymi stratygrafię gruntu poniżej warstwy ornej. Nadzór archeologiczny wymaga uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, o które należy wystąpić najpóźniej 21 dni przed rozpoczęciem robót.

Obszar objęty planem stanowi naturalne przedpole i strefę ekspozycji krajobrazowej dla miasta Warty. Z tego względu projekt budowlany należy – przed uzyskaniem pozwolenia na budowę – przedłożyć do zaopiniowania przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działki nr 30 położonej w obrębie geodezyjnym 6 miasta Warty przy ul. Kaliskiej. (uchwała nr XI/46/2011 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 30 sierpnia 2011 r.)

Zgodnie z zapisami MPZP, teren objęty planem znajduje się poza granicami strefy obserwacji archeologicznej i nie jest objęty ochroną konserwatorską na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W związku z powyższym nie ustala się szczególnych zasad zagospodarowania w tym zakresie ponad te, które wynikają z przepisów odrębnych.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru miasta Warty (uchwała nr XV/75/11 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 21 grudnia 2011 r.)

Na obszarze objętym MPZP znajdują się obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków oraz wpisane do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, a także stanowiska archeologiczne.

W zakresie ochrony obiektów zabytkowych w MPZP ustalono:

- wykorzystanie na cele użytkowe zabytku wpisanego do rejestru zabytków może odbywać się wyłącznie w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, a wszelkie działania przy zabytku wpisanym do rejestru wymagają uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków MPZP przewiduje do trwałej adaptacji, z zachowaniem charakterystycznych dla lokalnej tradycji budowlanej form i faktur w sposób szczegółowo zawarty w MPZP,
- wyznaczono strefę „A” - ścisłej ochrony konserwatorskiej historycznej struktury przestrzennej, w ramach której należy uzyskać akceptację Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, dla wszelkich działań prowadzonych w obszarach zabudowy historycznej, przestrzeni publicznych, ulic publicznych i dziedzińców wewnętrznych,
- wyznaczono strefę „B” – częściowej ochrony konserwatorskiej, w granicach której obowiązuje ukształtowanie i zagospodarowanie istniejących obiektów i terenów nie wpisanych do gminnej ewidencji zabytków. Zapewni to:
  - utrzymanie gabarytów i form architektonicznych stanowiących harmonijnie elementy krajobrazu kulturowego strefy,
  - sukcesywną eliminację – w ramach prowadzonych prac budowlanych - dysharmonijnych obiektów i elementów zagospodarowania,

- utrzymanie lub stworzenie warunków ekspozycyjnych dla obiektów o wartościach kulturowych zachowanych elementów zabytkowych.
- wyznaczono strefę „C” – ochrony wybranych elementów układu przestrzennego, w której ustalono:
  - utrzymanie dotychczasowych gabarytów zabudowy mieszkaniowej,
  - obowiązujące linie zabudowy wyznaczone usytuowaniem najstarszych budynków, w szczególności wzdłuż ulicy Kaszyńskiego oraz nieprzekraczalne linie zabudowy na obrzeżach strefy,
  - utrzymanie dotychczasowych gabarytów zabudowy o przewadze funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej lub mieszkaniowo-usługowej z relatywnie niższą intensywnością zabudowy w stosunku do intensywności zabudowy strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej,
  - w miarę możliwości utrzymanie dotychczasowych podziałów nieruchomości,
  - utrzymanie otwartego charakteru terenu otoczenia cmentarza żydowskiego od strony północnej,
- wyznaczono strefę „E” – ochrony widokowej obiektów i układów zabytkowych, w granicach której obowiązuje:
  - zachowanie takiej wysokości nowej zabudowy oraz innych obiektów i urządzeń budowlanych, które nie będą przesłaniać pozytywnego odbioru panoramy miasta widocznej z drogi wojewódzkiej oraz – w przypadku budowy obwodnicy miasta Warty wg wariantu wschodniego – z obwodnicy drogowej w ciągu drogi krajowej nr 83,
  - zakaz nasadzeń zwartych zespołów zieleni wysokiej, które przesłaniałyby widok na panoramę miasta i jej pozytywne dominanty architektoniczne,
- części miasta położone w granicach wszystkich stref ochrony konserwatorskiej stanowią obszar ochrony krajobrazu kulturowego, zdefiniowanego jako przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji i elementy przyrodnicze.

W zakresie ochrony zabytków archeologicznych w MPZP wyznaczono strefę ochrony i obserwacji archeologicznej „W”. Ponadto w rejonach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ochrony i obserwacji archeologicznej, wszelkie przedsięwzięcia, w tym także o charakterze liniowym w zakresie infrastruktury technicznej, związane z naruszeniem stratygrafii uwarstwień ziemnych wymagają zapewnienia na koszt inwestora odpowiednio nadzoru konserwatorskiego bądź – w przypadku ujawnienia znalezisk archeologicznych – badań archeologicznych. Decyzję co do zakresu i formy działań w tym zakresie podejmuje Wojewódzki Konserwator Zabytków, na etapie pozwolenia na budowę.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części sołectw Bartochów, Gołuchy-Łabędzie, Raczków, Zagajew, Kawęczynek, Małków Duszniki i fragmentu miasta Warta (uchwała nr XXIV/120/12 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 26 lipca 2012 r.)

Dla terenów znajdujących się w granicach strefy ochrony archeologicznej i stanowisk archeologicznych, w MPZP ustalono:

- wszelkie inwestycje powinny być lokalizowane poza stanowiskami archeologicznymi. W przypadku braku takiej możliwości, dla terenów leżących na stanowisku archeologicznym - realizacja inwestycji wymagająca prac ziemnych będzie możliwa po przeprowadzeniu ratowniczych badań wykopaliskowych po uzyskaniu decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- na sąsiadujących ze stanowiskami archeologicznymi terenach leżących w promieniu do 150 m od stanowiska, obowiązuje zasada ustanawiania nadzoru archeologicznego na czas prowadzenia prac ziemnych po uzyskaniu decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- na pozostałych terenach leżących w granicach strefy ochrony archeologicznej, wszelkie inwestycje wymagające prac ziemnych wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków kwestii ustanowienia nadzoru archeologicznego.

Działalność inwestycyjna w rejonie występowania stanowiska archeologicznego i strefy ochrony archeologicznej powinna być prowadzona w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, zgodnie z powyższymi ustaleniami.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części sołectw Zakrzew, Tądów Dolny, Tądów Górny, Wola Zadąbrowska, Zadąbrów-Rudunek w gminie Warta (uchwała nr LI/258/14 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 21 maja 2014 r.)

Na obszarze objętym MPZP nie występują obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków. Natomiast wpisanymi do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków są wyłącznie zabytki archeologiczne, dla których w sąsiedztwie wyznaczono strefę ochrony archeologicznej. Strefa ochrony archeologicznej obejmuje obszary istniejących i potencjalnych stanowisk archeologicznych. W strefie ochrony archeologicznej wszelkie inwestycje związane z naruszeniem uwarstwień ziemnych w zasięgu stanowiska i na obszarze strefy wymagają prowadzenia postępowania, zgodnie z przepisami odrębnymi obowiązującymi w zakresie ochrony zabytków.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części wsi Rossoszyc
(uchwała nr VII/28/15 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 17 marca 2015 r.)

Na obszarze objętym MPZP znajdują się stanowiska archeologiczne oraz obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków oraz wpisane do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, objęte ochroną prawną na mocy przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Dla obiektów zabytkowych w MPZP ustalono:

- wykorzystanie na cele użytkowe zabytku wpisanego do rejestru zabytków może się odbywać wyłącznie w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, a wszelkie działania przy zabytku wpisanym do rejestru wymagają postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków,
- obiekty wpisane do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków przewidziano do trwałej adaptacji, z zachowaniem charakterystycznych dla lokalnej tradycji budowlanej form i faktur oraz kompozycji w sposób szczegółowy opisany w MPZP,
- zakaz sytuowania wolnostojących znaków informacyjno-plastycznych i reklam,
- dostosowanie do charakteru i funkcji miejsca lokalizację i formę obiektów małej architektury, kształtowanie zieleni urządzonej, rozmieszczenie i rodzaj oświetlenia oraz kolorystykę ogrodzenia,
- dla zachowania i ochrony niektórych elementów układu przestrzennego wsi Rossoszyc wyznaczono strefę ochrony wybranych elementów układu przestrzennego wsi,
- wyznaczono strefę ekspozycji obiektów zabytkowych i dominant pozytywnych obejmującej otwarcia widokowe na pozytywne elementy o cechach zabytkowych i dominanty architektoniczne. W granicach strefy ustalono:
  - zakaz lokalizowania budynków oraz innych obiektów i urządzeń budowlanych, które będą zakłócać otwarcia widokowe na zabytkowe obiekty i obszary oraz takich, które będą tworzyć konkurencyjne dominanty wysokościowe,
  - zakaz nasadzeń zwartych zespołów zieleni wysokiej, które przesłaniałyby widok na wieżę kościelną jako pozytywną dominantę architektoniczną,
  - nakaz cięć pielęgnacyjnych istniejącego drzewostanu celem odsłonięcia widoku wieży kościelnej.

W strefie ochrony archeologicznej w MPZP nakazano – w przypadku inwestycji związanych z realizacją robót ziemnych – prowadzenie ratowniczych badań archeologicznych o charakterze nadzoru.

Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części sołectwa Bartochów, Małków, Duszniki (uchwała nr XXIII/126/16 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 31 marca 2016 r.)

W MPZP ustalono następujące zasady w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- wyznacza się strefę ochrony archeologicznej,
- w strefie ochrony archeologicznej przy wszelkich pracach związanych z eksploatacją powierzchniową obowiązuje, zgodnie z przepisami odrębnymi, przeprowadzenie badań archeologicznych o charakterze nadzoru.

Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części wsi Rossoszyca obejmująca działkę oznaczoną numerem ewidencyjnym 234 w tej wsi (uchwała nr XXXIV/185/16 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 16 listopada 2016 r.)

Brak zapisów dotyczących zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej.

Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części miasta Warty obejmującej działkę oznaczoną numerem ewidencyjnym 238/1 obręb 9 (uchwała nr XLVII/253/17 Rady Gminy i Miasta Warty z dnia 07 sierpnia 2017 r.)

Zgodnie z zapisami MPZP, nie występują na jego obszarze obiekty zabytkowe wpisane do ewidencji zabytków, obszar nie jest objęty jakąkolwiek formą ochrony konserwatorskiej. Plan miejscowy, który podlega zmianie nie formułuje w tym zakresie żadnych ustaleń.

Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru we wsi Ostrów Warcki gmina Warta (uchwała nr XLVIII/254/17 Rady Gminy i Miasta Warty z dnia 29 sierpnia 2017 r.)

Na obszarze MPZP nie występują obiekty zabytkowe wpisane do ewidencji zabytków. Obszar objęty MPZP znajduje się natomiast w granicach zespołu stanowisk archeologicznych. W granicach obszaru objętego MPZP występują stanowiska wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych, dla których ustalono:

- archeologiczną strefę ochrony konserwatorskiej na całym obszarze objętym planem miejscowym,
- w strefie, o której wyżej mowa, dla każdej inwestycji obejmującej naruszenie stratygrafii gruntu, obowiązuje prowadzenie badań archeologicznych zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części Miasta Warty (uchwała nr LXIV/363/18 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 13 września 2018 r.)

Zgodnie z zapisami MPZP nie występują na jego obszarze obiekty zabytkowe wpisane do ewidencji zabytków, obszar nie jest objęty jakąkolwiek formą ochrony konserwatorskiej. Plan miejscowy nie formułuje w tym zakresie żadnych ustaleń.

Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru we wsi Ostrów Warcki (uchwała nr LIX/330/18 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 24 maja 2018 r.)

Brak zapisów dotyczących zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej.

Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części sołectwa Bartochów, Małków, Dusznik (uchwała nr XI/69/2019 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 10 września 2019 r.)

Zgodnie z zapisami MPZP, w jego granicach nie występują obiekty i obszary objęte ochroną na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w związku z czym zasad ochrony nie ustala się.

Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części wsi Zadąbrowie-Rudunek (uchwała nr XXII/136/2020 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 22 października 2020 r.)

Zgodnie z zapisami MPZP ze względu na stan faktyczny obszaru objętego ustaleniami planu, nie ustala się zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części obszaru miasta Warty (uchwała nr XXIX/200/2021 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 30 kwietnia 2021 r.)

W granicach obszaru objętego MPZP występują obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz obiekty ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków.

W zakresie ochrony obiektów zabytkowych w MPZP ustalono:

- wykorzystanie na cele użytkowe i ochrona zabytku wpisanego do rejestru może odbywać się wyłącznie w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytku,
- obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków MPZP przewiduje do trwałej adaptacji, z zachowaniem charakterystycznych dla lokalnej tradycji budowlanej form i faktur w sposób szczegółowo zawarty w MPZP,

- wyznaczono strefę „A” - ścisłej ochrony konserwatorskiej historycznej struktury przestrzennej, w ramach której obowiązują zasady postępowania określone w przepisach odrębnych w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, co ma zapewnić:
  - utrzymanie gabarytów i form harmonijnie skomponowanych z obiektami zabytkowymi,
  - eliminację elementów lub obiektów dysharmonijnych w ramach prowadzonych robót budowlanych,
  - utrzymanie lub stworzenie właściwych warunków ekspozycyjnych dla wartości zabytkowych,
- wyznaczono strefę „B” – częściowej ochrony konserwatorskiej zachowanych elementów zabytkowych, w granicach, której obowiązuje ukształtowanie i zagospodarowanie istniejących obiektów i terenów niewpisanych do gminnej ewidencji zabytków. Zapewni to:
  - utrzymanie gabarytów i form architektonicznych stanowiących harmonijnie elementy krajobrazu kulturowego strefy,
  - sukcesywną eliminację – w ramach prowadzonych prac budowlanych - obiektów i elementów zagospodarowania terenów kolidujących z krajobrazem kulturowym,
  - utrzymanie lub stworzenie warunków ekspozycyjnych dla obiektów o wartościach kulturowych.
- wyznaczono strefę „E” – ochrony widokowej obiektów i układów zabytkowych, w granicach, której obowiązuje:
  - zachowanie takiej wysokości nowej zabudowy oraz innych obiektów i urządzeń budowlanych, które nie będą przesłaniać odbioru panoramy miasta widocznej z drogi wojewódzkiej,
  - zakaz nasadzeń zwartych zespołów zieleni wysokiej, które przesłaniałyby widok na panoramę miasta i jej dominanty architektoniczne,
- części miasta położone w granicach wszystkich stref ochrony konserwatorskiej stanowią obszar ochrony krajobrazu kulturowego, zdefiniowanego jako przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji i elementy przyrodnicze.

Na obszarze lokalizacji zabytków archeologicznych, przy realizacji robót ziemnych lub dokonywaniu zmiany charakteru dotychczasowej działalności wiążącej się z naruszeniem struktury gruntu, należy przeprowadzić badania archeologiczne zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

W zakresie ochrony zabytków archeologicznych w MPZP wyznaczono strefę ochrony archeologicznej, w której nakazuje się przeprowadzenie badań archeologicznych w formie nadzoru archeologicznego przy realizacji robót ziemnych lub dokonywaniu zmiany

Gmina charakteryzuje się również niewielką ilością przemysłu oraz walorami sprzyjającymi rozwojowi wszelkich form działalności nakierowanych na rekreację i turystykę.²

5.2.1. Zarys historii obszaru Gminy

Nazwa miasta Warta pochodzi od nazwy rzeki Warty. Jan Długosz napisał: „Trzecia rzeka Polaków - Warta, od której i miasto Warta nazwę bierze”. Nazwa była znana już w czasach panowania Mieszka I. Z kroniki Thietmara można dowiedzieć się, że w 972 r. Mieszko I płacił trybut cesarzowi „aż po Wartę” (Vurta). Początkowo Warta funkcjonowała jako osada rolnicza, o czym świadczą dowody w postaci znalezisk archeologicznych. Jednak atrakcyjna lokalizacja osady w pobliżu szlaków handlowych oraz korzystne warunki klimatyczno-glebowe przyczyniły się do szybkiego rozwoju Warty.

W 1255 r. książę Kazimierz Konradowic nadał osadzie prawa miejskie. W 1331 r. Warta została doszczętnie spalona przez tzw. rajzę krzyżacką. 28 października 1423 r. Władysław II Jagiełło wydał tu tzw. statut warcki. W Warcie odbyło się szereg ogólnopolskich zjazdów możnowładców, duchowieństwa i szlachty. W 1465 r. miasto ponownie spłonęło, a od 1482 r. zapanowała w nim trwająca kilkanaście lat zaraza. W 1507 r. miasto płonie po raz kolejny. Pomimo tych klęsk Warta rozwijała się dalej. Okres świetności miasta przypadł na XV, XVI wiek i pierwszą połowę XVII wieku. Miasto wówczas wyposażyło swoje kościoły w cenne ołtarze, obrazy, monstrancje (dziś bezcenne dzieła sztuki i zabytki) oraz czynnie wspierało królów Polski w obronie granic i walkach przed najeźdźcami.

W 1467 r. założono klasztor Bernardynów istniejący do dziś i mający znaczny wpływ na życie kulturalne i duchowe Warty. W mieście dobrze rozwinęło się rzemiosło i usługi min. tkactwo, krawiectwo, kuśnierstwo, sukiennictwo, garbarstwo, kowalstwo, złotnictwo, młynarstwo i ceramika.

W połowie XVII w. Warta zaczęła tracić swoją pozycję wskutek potopu szwedzkiego, niepokojów, wojen i związanego z tym upadku gospodarczego. Po ostatnim rozbiórze Warta znalazła się na krótko pod zaborem pruskim, w czasach napoleońskich była w granicach Księstwa Warszawskiego, a po Kongresie Wiedeńskim w granicach Królestwa Polskiego.

W 1815 r. powstał w mieście 3-ci Pułk Strzelców Konnych, który brał udział w Powstaniu Listopadowym, a następnie został reaktywowany w II Rzeczypospolitej w Wołkowysku. Podczas I wojny światowej, w 1915 r. powstał w Warcie oddział Polskiej Organizacji Wojskowej (a przy nim pierwsza drużyna harcerska), który aż do 1918 r. prowadził tajne szkolenia wojskowe młodych ochotników. Dzięki temu POW na czele z przyszłym bohaterem St. Skarżyńskim 11 listopada rozbroili Niemców, a wielu członków tej organizacji jako

---

² Zmiana Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Warta. Załącznik do uchwały nr LI/285/17 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 29 listopada 2017 r.

żołnierze 29 Pułku Strzelców Konnych i innych formacji walczyli o wschodnie granice Rzeczypospolitej oraz w Bitwie Warszawskiej. W okresie międzywojennym w mieście kwitło życie kulturalne i działało wiele stowarzyszeń.

Podczas II wojny światowej Warta i cały region włączony do Rzeszy pod nazwą Kraj Warty. Miasto odzyskało niepodległość 20 stycznia 1945 r.³

HERB GMINY

Zgodnie z zapisami zawartymi w „Statucie Gminy Warta”, Gmina posiada herb w następującej postaci: w polu niebieskim mur miejski koloru czerwonego z bramą otwartą bez wrót z trzema wieżami równej wysokości o czterech blankach każda. Poniżej bramy orzeł biały w koronie z rozpostartymi skrzydłami.

Rysunek 2. Herb Gminy Warta

Źródło: Statut Gminy Warta. Uchwała nr LXIII/355/18 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 23 sierpnia 2018 r. Najstarszy znany wizerunek herbu Warty pochodzi z dokumentu datowanego na koniec XVI wieku. Wzór herbu zatwierdziło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych RP w 1939 roku. Historyczna wersja herbu przedstawiała orła bez korony, którą dodano w 1990 uchwałą rady miejskiej.⁴

FLAGA GMINY

Barwy Gminy określa flaga w następującej postaci: na tle trzech równych barw koloru: białego, niebieskiego i zielonego w układzie poziomym widnieje herb gminy a nad nim na szaro-żółtym tle napis WARTA⁵.

---

³ <https://gminawarta.pl/41-historia>; Zmiana Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Warta. Załącznik do uchwały nr LI/285/17 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 29 listopada 2017 r.

⁴ Andrzej Plewako, Józef Wanag, Herbarz miast polskich, Sławomir Suski (ilust.), Warszawa: Wydawnictwo Arkady, 1994, s. 243, ISBN 83-213-3568-3, OCLC 69293598.

⁵ Statut Gminy Warta. Uchwała nr LXIII/355/18 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 23 sierpnia 2018 r.

Rysunek 3. Flaga Gminy Warta

Źródło: Statut Gminy Warta. Uchwała nr LXIII/355/18 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 23 sierpnia 2018 r.

5.2.2. Krajobraz kulturowy

Środowisko kulturowe gminy determinowane jest występowaniem na jej terenie: zabytków archeologicznych, zabytków architektury, założeń parkowych oraz wartości niematerialnych, do których zaliczyć można krajobraz oraz kulturę ludową. Warto podkreślić, że zachowane zasoby dziedzictwa kulturowego gminy stanowią wartości podlegające ochronie prawnej i pozwalają tym samym na wyodrębnienie obszarów o istotnych walorach środowiska kulturowego. Ochrona dóbr kultury materialnej i niematerialnej jest celem polityki przestrzennej, a kształtowanie środowiska kulturowego wpływa na rozwój pozostałych dziedzin regionu, takich, jak: turystyka, rekreacja, osadnictwo czy leśnictwo.

INSTYTUCJE KULTURY

Na terenie gminy Warta działalność kulturalną prowadzi:

- Warckie Centrum Kultury,
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Warcie.

WARCKIE CENTRUM KULTURY (WCK)

Warckie Centrum Kultury zlokalizowane jest przy ul. T. Kościuszki 9/11 w Warcie. Instytucja ta realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechnia kultury na terenie gminy Warta. Stwarza również możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego i samorealizacji w różnych dziedzinach sztuki i edukacji kulturalnej. Prowadzi też wielokierunkową działalność dostosowaną do potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności. Bada, rozwija i zaspokaja potrzeby czytelnicze i informacyjne mieszkańców gminy Warta. Rozpoznaje, rozbudza zainteresowania i potrzeby kulturalne środowiska oraz tworzy wartości kulturalne. Szerokie spektrum działalności Warckiego Centrum Kultury wynika

z pełnienia przez tę instytucję wielorakich funkcji, począwszy od edukacyjnej aż po usługową.

Główne obszary działalności WCK to:

- edukacja artystyczna,
- realizacja projektów kulturalnych,
- biblioteka publiczna⁶.

MIEJSKA I GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W WARCIE

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna zlokalizowana jest przy ul. A. M. Tarnowskiego 8 w Warcie. Biblioteka funkcjonuje od 1 września 1949 roku. W ciągu wielu lat swojej działalności wielokrotnie zmieniała swoją siedzibę. Biblioteka działa w strukturach Warckiego Centrum Kultury, współpracując z instytucjami oświatowymi i kulturalnymi.

Działalność kulturalna Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej obejmuje: amatorski ruch artystyczny, upowszechnianie folkloru i sztuki ludowej oraz propagowanie czytelnictwa i organizowanie imprez artystycznych inspirujących środowisko wiejskie do czynnego uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych⁷.

KLUBY, ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA

Na terenie gminy Warta funkcjonują następujące stowarzyszenia i organizacje związane ze środowiskiem kulturowym gminy:

- Oddział PTTK im. Dr E. Kaleniewicz w Warcie,
- Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych Wsi: Grzybki, Cielce, Zagajew, Klonówek, Jeziersko, Glinno, Głaniszew, Ustków, Zielęcín, Krąków, Witów,
- Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Rożdżalach,
- Koła Gospodyń Wiejskich: Wawrzynianki Rossoszycy, Gołuchy-Łabędzie, we Włyniu, w Jakubicach, w Bartochowie, w Zadąbrowiu-Wiatraczyskach, w Proboszczowicach, w Piotrwicach i w Dzierżąźnie.

Na obszarze gminy działają również 24 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych przygotowanych do działań ratowniczo-gaśniczych: w Warcie, w Rossoszycy, w Proboszczowicach, w Cielcach, w Jakubicach, w Glinnie, w Grzybkach, w Jeziorsku, w Kamionaczu, we Włyniu, w Bartochowie, w Woli Miłkowskiej, w Rożdżalach, w Ustkowie, w Łabędziach, w Sosze, w Krąkowie, w Zielęcínie, w Czartkach, w Raczkowie, w Woli Zadąbrowskiej, w Raszelkach, w Zagajewie oraz w Górze.

---

⁶ <http://www.wckwarta.com>

⁷ <https://w.bibliotece.pl/community/libraries/migbp.warta/>; Zmiana Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Warta. Załącznik do uchwały nr LI/285/17 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 29 listopada 2017 r.

FORMY OCHRONY PRZYRODY

Krajobraz kulturowy determinowany jest poniekąd również przez środowisko naturalne i występujące na danym obszarze tereny i obiekty podlegające ochronie.

System ekologiczny gminy skupiony jest wzdłuż doliny Warty, będącej korytarzem ekologicznym o znaczeniu krajowym. W części północnej gminy zlokalizowany jest zbiornik Jeziorsko. Natomiast na wschodnim obszarze znajduje się duży, zwarty kompleks lasów państwowych i prywatnych. Część zachodnia jest natomiast typowym obszarem rolniczym o znacznym udziale chronionych gleb III-IV klasy bonitacyjnej⁸.

Obszary chronione na terenie gminy Warta:

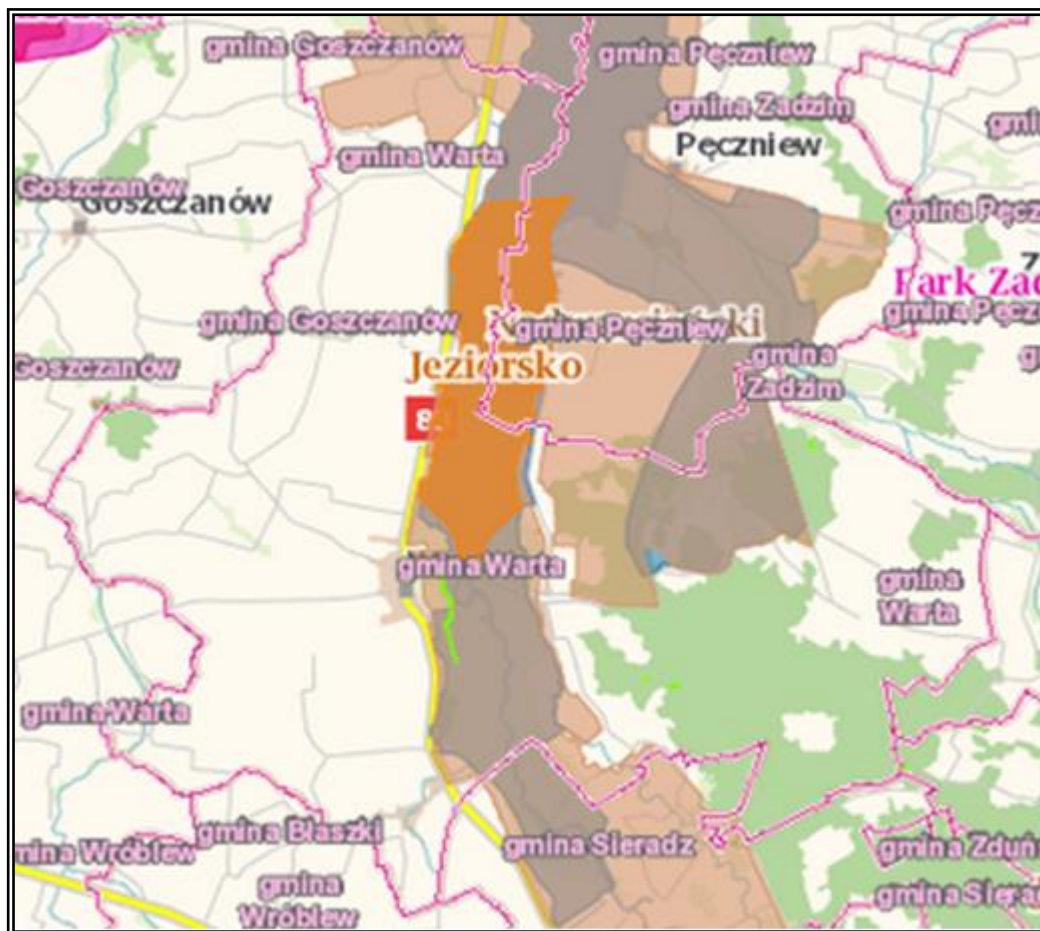
- Obszar NATURA 2000 (dyrektywa ptasia) – „Zbiornik Jeziorsko” (kod obszaru PLB100002),
- Rezerwat „Jeziorsko”,
- Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- 31 pomniki przyrody obejmujące dęby szypułkowe, jesiony wyniosłe, sosny czarne, lipy drobnolistne, wiązy, klony, jawory,
- 4 użytki ekologiczne – 3 bagna śródleśne oraz rzeka Mazur na odcinku 2+150 do 3+500 jako lewobrzeżny dopływ Zbiornika Jeziorsko.

---

⁸ Zmiana Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Warta. Załącznik do uchwały nr LI/285/17 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 29 listopada 2017 r.

Rysunek 4. Formy ochrony przyrody w granicach gminy Warta

Legenda:

☒ Pomniki Przyrody	☒ Obszary Chronionego Krajobrazu
☒ Użytki Ekologiczne	☒ Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe
☒ Rezerваты	☒ Natura 2000 - obszary ptasie
☒ Parki Krajobrazowe	☒ Natura 2000 - obszary siedliskowe
☒ Parki Narodowe	☒ Stanowiska Dokumentacyjne

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

UKŁADY URBANISTYCZNE

Miasto Warta charakteryzuje się miejską strukturą funkcjonalno-przestrzenną ze zwartą zabudową mieszkaniowo-usługową o charakterze małomiasteczkowym. Zabudowa skoncentrowana jest wokół rynku oraz zabytkowego kościoła pw. św. Mikołaja i Kościoła i Klasztoru OO. Bernardynów, tworząc strefę centralną miasta. Uzupełniona jest przez zabudowę mieszkaniową jednorodzinną typu osiedlowego z niewielkim udziałem zabudowy wielorodzinnej oraz zabudową usługową i produkcyjno-usługową na obrzeżach. W strukturze przestrzennej gminy Warta występuje przewaga zabudowy rozproszonej typu zagrodowego oraz budownictwa jednorodzinnego z głównymi koncentracjami we wsiach Rossoszyca, Kamionacz, Jeziorsko, Włyń, Glinno, Bartochów, Małków, Duszniki, Cielce i Ustków⁹.

Zgodnie z zapisami „Zmian Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Warta” (Załącznik do uchwały nr LI/285/17 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 29 listopada 2017 r.) wyróżniono następujące struktury funkcjonalno – przestrzenne gminy:

- miasto Warta:
  - strefa centralna wielofunkcyjna położoną wewnątrz obszaru ochrony konserwatorskiej układu historycznego miasta,
  - strefa urbanizacji,
  - strefa systemu ekologicznego, w tym strefa ochrony krajobrazu dolinnego rzeki Warty i pozostałe elementy strefy ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
- obszar wiejski gminy Warta:
  - strefa wschodnia położona na wschód od doliny Warty, w części objęta specjalną ochroną NATURA 2000, z wysokim udziałem kompleksów leśnych i dwiema wiodącymi funkcjami: rolniczą i rekreacyjną,
  - strefa środkowa obejmująca dolinę rzeki Warty wraz ze zbiornikiem Jeziorsko, w przewadze objęta specjalną ochroną NATURA 2000, w której dominującą funkcją jest rolnictwo, rekreacja i gospodarka wodna,
  - strefa zachodnia obejmująca obszary położone na zachód od części środkowej, z dominującymi funkcjami: rolnictwem i gospodarką żywnościową. W strefie nie występują obszary objęte specjalną ochroną NATURA 2000.

CMENTARZE

Na terenie gminy Warta znajdują się cmentarze rzymsko - katolickie w Warcie, Kamionaczu, Glinnie, Górze, Jeziorsku i w Rossoszycy oraz cmentarz żydowski w Warcie.

---

⁹ Zmiana Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Warta. Załącznik do uchwały nr LI/285/17 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 29 listopada 2017 r.

5.2.3. Zabytki nieruchome

Na terenie gminy Warta występują zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków województwa łódzkiego prowadzonego przez Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Poza obiektami wpisanymi do rejestru zabytków, na obszarze gminy Warta znajduje się szereg obiektów i zespołów zabytkowych o dużych wartościach architektonicznych i historycznych oraz o istotnym znaczeniu dla tożsamości kulturowej gminy Warta. Zostały one ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków i gminnej ewidencji zabytków.

W Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego wyznaczono strefy ścisłej i częściowej ochrony konserwatorskiej części obiektów zabytkowych. Natomiast dla pozostałych wprowadzono zapisy chroniące pełne zachowanie obiektów stanowiących wartość historyczną i kulturową. Dla stanowisk archeologicznych występujących na obszarze gminy wyznaczono archeologiczne strefy ochrony konserwatorskiej.

Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków Gminy Warta wykazano w Załączniku nr 1 niniejszego Programu.

Zabytki nieruchome są w różnym stanie utrzymania. W przypadku części zabytków konieczne jest podjęcie prac remontowych i rewaloryzacyjnych w celu odzyskania ich dawnej świetności.

5.2.4. Zabytki ruchome

Rejestr zabytków ruchomych prowadzony jest przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.

W rejestrze nie są ujęte obiekty wpisane do inwentarza muzeum lub wchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego. Zasoby muzealne i archiwalne chronione są na podstawie odrębnych przepisów.

Na terenie gminy Warta za zabytki ruchome uznaje się przede wszystkim zabytkowe wyposażenie obiektów sakralnych, obejmujące m.in.:

- ołtarze główne i boczne w kościołach,
- mensy,
- ławki kościelne,
- stalle,

- konfesjonały,
- obrazy sakralne,
- rzeźby i płaskorzeźby świętych,
- krucyfiksy,
- relikwiarze,
- tablice epitafijne i nagrobne,
- ambony,
- chrzcielnice,
- feretrony,
- polichromie,
- świeczniki,
- kielichy,
- lichtarze,
- monstrancje,
- ramki do kanonu,
- płyty i portrety nagrobne,
- ornaty i kapy,
- drzwi,
- portale ceglane,
- prospekt organowy.

5.2.5. Zabytki archeologiczne

Na terenie gminy Warta zarejestrowano 398 stanowisk ze śladami osadnictwa - głównie z okresu pradziejów, epoki kamienia, epoki żelaza, epoki brązu, wczesnego średniowiecza, średniowiecza i nowożytności.

Szczególnie duże znaczenie poznawcze w zakresie dokumentowania pradziejów rejonu miasta Warty miała budowa zbiornika Jeziorsko. W trakcie prac ziemnych znaleziono i udokumentowano wiele materialnych dowodów istnienia pradziejowego osadnictwa na badanym obszarze i funkcjonowania na nim życia społeczno-gospodarczego ludności tamtego czasu¹⁰.

Lokalizację poszczególnych stanowisk archeologicznych w granicach gminy Warta, ich nazwę i chronologię przedstawiono w załączniku nr 2 do niniejszego opracowania.

---

¹⁰ Zmiana Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Warta. Załącznik do uchwały nr LI/285/17 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 29 listopada 2017 r.

5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych

Na obszarze gminy Warta zlokalizowane jest jedno muzeum, tj. Muzeum Miasta i Rzeki Warty.

MUZEUM MIASTA I RZEKI WARTY

Muzeum Miasta i Rzeki Warty przy Oddziale Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego (PTTK) w Warcie powstało z inicjatywy dr Eugenii Kaleniewicz w 1981 r. ze zbiorów Izby Regionalnej PTTK. Zlokalizowane jest w zabytkowej XIX-wiecznej kamienicy przy ul. Błękitnej Armii 26 w Warcie, w której znajdował się zajazd i punkt wymiany koni poczty kurierskiej.

W muzeum zgromadzone są pamiątki związane z historią i lokalną ludnością miasta i gminy Warta, m.in. stroje ludowe, pamiątki cechów rzemieślniczych z Warty, pamiątki po lotniku Stanisławie Skarżyńskim, nobliście Władysławie Reymencie i rzeźbiarzu Stanisławie Szukalskim oraz zbiór dzieł malarza Zygmunta Andrychiewicza. Na wystawie stałej można zapoznać się z historią Warty, z urodzonymi lub goszczonymi na jej terenie znanymi Polakami, wyposażeniem mieszkań z przełomu XIX/XX w. oraz zabytkami archeologicznymi pochodzącymi z terenów obecnego zbiornika Jeziorsko. Wśród zabytków archeologicznych niezwykle cenna jest waza z brązu datowana na VI-V w. p.n.e. a także zabytki z okresu rzymskiego.

Na wystawach czasowych prezentowana jest różnorodna tematyka ze zbiorów własnych Muzeum lub wypożyczonych z zewnątrz. Muzeum organizuje także plenery (rajdy), spotkania, warsztaty i imprezy o charakterze kulturalnym¹¹.

5.2.7. Dziedzictwo niematerialne

Ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego jest celem Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 r. Niematerialne dziedzictwo kulturowe przejawia się m.in. w następujących dziedzinach: tradycje i przekazy ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego, sztuki widowiskowe, zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne, wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata, umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym.

W rozumieniu Konwencji UNESCO „niematerialne dziedzictwo kulturowe” oznacza praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedzę i umiejętności, jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturowa, które wspólnoty, grupy i w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego. To niematerialne dziedzictwo kulturowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią

---

¹¹ https://gminawarta.pl/55-muzeum_miasta_i_rzeki_warty

oraz zapewnia im poczucie tożsamości i ciągłości, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności”.

Do dziedzictwa niematerialnego gminy Warta można zaliczyć kulturę ludową, obejmującą przede wszystkim folklor, co wyraża się przede wszystkim w gwarze, strojach ludowych i w zespołach regionalnych.

GWARA

Gwara sieradzka, która występuje na obszarze gminy Warta, charakteryzuje się następującymi cechami ogólnymi:

- fonetyka międzywyrazowa udźwięczniająca, związana z dźwięczną wymową dzisiejszych końcówek fleksyjnych (dawniej samodzielnych wyrazów) - w 1. os. lm. cz. przeszłego jest końcówka *-źmy* (również wtedy, gdy przyłącza się ona do partykuły *że* lub innych wyrazów), a czasownik *być* w czasie teraźniejszym odmienia się jako *jezdym, jezdeś, jezdeźmy, jezdeście.*,
- mazurzenie (obecnie bardzo rzadko występujące i niekonsekwentnie) obecne głównie w wyrazach albo silnie związanych z realiami wiejskimi, albo często używanych, jak *cy, juz, tyz, zeby=* czy, już, też, żeby. Mazurzenie potwierdzają następujące przykłady z dawnego powiatu sieradzkiego: *plascyzna* 'o płaskim terenie; płaszczyna', *Szczepaniczka* = Szczepaniczka (gwarowa forma feminatywna z suf. *-ka* od nazwiska Szczepanik) (*Woź*), *kieżynecki*, *paceśne* płótno, *paceśne* to było takie na prześcieradła, lyn sie *macało*, *tańczyć* (ale też obok: *maczać* i *tańczyli*),
- siakanie czyli wymowa spółgłosek szumiących typu *sz, cz, ż* jako głoski miękkich *ś, ć, ź*, jak w wyrazach: *źryć, ciort* = żreć, czart (Chosz), *śtywny* (Lut),
- wymowa dawnych samogłosek ścieśnionych, kontynuantów dawnych długich samogłosek *e* oraz *a*,
- zwężenia artykulacji samogłosek przed spółgłoskami półotwartymi - czyli *y* lub *i* na miejscu ogólnopolskiego *e*, zaś *o* (a nawet *u*) na miejscu *a*,
- realizacja samogłosek przed spółgłoskami nosowymi sprowadzana do wymowy *o* jako *u* lub głoski zwężonej *o^u*, jak w przykładach: *dumów, ze słumy, słuńce, una, kunie*¹².

STRÓJ LUDOWY

Teren, na którym występował strój sieradzki historycznie, obejmował północną część kasztelanii sieradzkiej, należącej początkowo do dzielnicy łęczyckiej, a w drugiej połowie XIII w. do Księstwa Sieradzkiego. Strój sieradzki noszono na obszarach dorzecza Warty i Widawki, na północnym wschodzie granice tworzyła rzeka Ner.

---

¹² <http://www.dialektologia.uw.edu.pl/index.php?l1=mapa-serwisu&l2&l3&l4=sieradzkie-gwara-regionu-mwr>

STRÓJ MĘSKI

Charakterystyczną i podstawą częścią sieradzkiego stroju męskiego było nakrycie głowy: czapka luśniowana z siwym barankiem oraz kaszkiet (rodzaj maciejówki), latem zastępowane słomianymi kapeluszami. Mężczyźni nosili koszule o kroju przyrądkowym, na które zakładali dwu lub trzyczędowe kamizelki zwane lejebikami, a także spencery (rodzaj krótkich kaftanów) oraz siwe lub granatowe sukmany z wyłogami. Posiadały one stojący kołnierzyk, odwiniętą lewą klapę oraz ozdoby z czerwonych sznurków. Przepasywano je tzw. trzosami, czyli pasami wełnianymi lub skórzanymi. Spodnie (tzw. portki) szyto z wełnianych materiałów samodziałowych, jednobarwnych lub w paseczki, z przewagą koloru czerwonego i zielonego. Spodnie wpuszczano w buty z cholewami¹³.

STRÓJ KOBIECY

Charakterystycznym elementem sieradzkiego stroju kobiecego był czepiec kopka, noszony przez mężatki. Charakteryzował się dużą, baniastą główką z haftowanego tiulu, z plisowaniem nad czołem oraz przewiązywaniem jedwabnicą. Ponadto kobiety nosiły chustki: tureckie, pluszówki, wyłacane oraz w kwiaty na kolorowych tłach. Koszule kobiece posiadały krój przyrądkowy bez haftów oraz były marszczone przy szyi, często bez kołnierzyka. Do koszul zakładano bogate kryzy oraz wełniaki, najczęściej w paseczki z tłem czerwonym, na tzw. sznurówce, czyli z przyszywanym sznurowanym stanikiem z tej samej tkaniny co spódnica, lub z innej, fabrycznej, na przykład aksamitu. Kobiety nosiły również sukienki o takim samym kroju jak wełniaki, ale szyte z fabrycznych tkanin, ze stanikami bogato zdobionymi zaszciami tzw. wodami. Zakładano także zapaski z wełnianych samodziałów, o różnych kolorach tła, z przewagą czerwieni, zieleni i granatu oraz fartuchy szyte z tkanin fabrycznych, bogato haftowane wzdłuż brzegów kolorowym haftem płaskim, o motywach roślinnych, głównie kwiatowych. Zapaski noszono również do odziewu, czyli naramienne. Wierzchnim okryciem kobiecym były kaftany z czerwonego samodziału tzw. z ogonem, zdobione czarnymi aksamitkami. Bogate gospodynie nosiły kaftany o skomplikowanym kroju, z wpływami miejskimi, zwane mamelkami. Strój kobiecy zdobiły korale, które w zależności od mody były wykonane z koralu szlachetnego, zwanego też prawdziwym, szklanych koralików, bursztynów, lub z dmuchanych dentek, z przywieszonymi medalikami lub krzyżykami. Na nogach noszono charakterystyczne trzewiki lub tzw. pantofle, czyli półbuty zapinane z boku na guziczek¹⁴.

---

¹³ <https://strojeludowe.net/stroje/sieradzki/>

¹⁴ <https://strojeludowe.net/stroje/sieradzki/>

Rysunek 5. Stroje sieradzkie – oczepiny sieradzkie w okresie międzywojennym

Źródło: zbiory Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Zdjęcie pobrano ze strony internetowej; <https://strojeludowe.net/stroje/sieradzki/>

ARCHAICZNE FORMY UBIORU

Do archaicznych form ubioru sieradzkiego należy ubiór przeznaczony dla zmarłych, składający się z koszuli, czyli „zgła” oraz czapeczki zwanej „duchenką”¹⁵.

HAFTY REGIONALNE

W regionie sieradzkim zdobiono stroje haftem płaskim wykonanym z nici bawełnianych, o ich zróżnicowanym ułożeniu: skośnie i pionowo. Ściegi płaskie były dłuższe lub krótsze oraz ułożone w różnych kierunkach, co dawało dodatkowe efekty plastyczne. Haft kolorowy powstawał po uprzednim narysowaniu konturów. W hafcie tym najczęściej używa się jaskrawych kolorów, by uwypuklić kompozycję¹⁶.

---

¹⁵ <https://strojeludowe.net/stroje/sieradzki/>

¹⁶ <https://strojeludowe.net/stroje/sieradzki/>

Rysunek 6. Hafty płaskie kolorowe występujące w regionie sieradzkim

Źródło: zbiory Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Zdjęcie pobrano ze strony internetowej; <https://strojeludowe.net/stroje/sieradzki/>

ZESPOŁY REGIONALNE

Na terenie gminy Warta funkcjonują następujące zespoły regionalne:

- Warta Folk Band (Kapela z Warty),
- Zespół Ludowy „Jezioranki” i „Małe Jezioranki”.

WARTA FOLK BAND (KAPELA Z WARTY)

Warta Folk Band (Kapela z Warty) powstała formalnie w 2008 r. na potrzeby festiwalu folklorystycznego organizowanego w sieradzkim skansenie¹⁷.

ZESPÓŁ LUDOWY „JEZIORANKI” I „MAŁE JEZIORANKI”

Zespół Ludowy „Jezioranki” kultywuje tradycję folkloru sieradzkiego przejawiającą się zarówno w piosenkach i strojach, jak i w obrzędach i zwyczajach.

Zespół ten powstał w 1967 roku i działa przy Warckim Centrum Kultury. Najczęściej wykonuje swój program a'capella. Od wielu lat zespół charakteryzuje się świetną barwą, mocnym brzmieniem i czystym śpiewem, dzięki czemu zdobywa wiele nagród na przeglądach folklorystycznych regionu sieradzkiego, kraju oraz za granicą. Zespół bierze

¹⁷ <http://www.wckwarta.com/warta-folk-band>

również aktywny udział w życiu kulturalnym i społecznym gminy Warta, uczestnicząc w uroczystościach takich jak: Dni Warty, Dożynki Gminne i inne.

Przy zespole „Jezioranki” działa również dziecięcy zespół ludowy „Małe Jezioranki”, który przejmuje dorobek kultury folklorystycznej zespołu działającego już od 45 lat, wzbogacając jeszcze bardziej życie kulturalne gminy Warta¹⁸.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Zabytki w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Obiekty zabytkowe zlokalizowane na terenie gminy Warta ujęto w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków.

Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru, do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku. Zgoda ta nie jest wymagana w przypadku włączenia karty ewidencyjnej zabytku nieruchomego.

Wpis do wojewódzkiej ewidencji zabytków nie wywołuje skutków prawnych, ale rodzi pewne obowiązki informacyjne. Zgodnie z art. 28 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

1. Uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
2. Zagrożeniu dla zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
3. Zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
4. Zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

W przypadku zabytków nieruchomych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków zastosowanie ma również art. 31 ust. 1a ww. ustawy, zgodnie z którym osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować:

1. Roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru lub objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania

---

¹⁸ <http://www.wckwarta.com/zespol-spiewaczy-jezioranki>

przestrzennego lub znajdującym się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków albo

2. Roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego.

jest obowiązana, z zastrzeżeniem art. 82a ust. 1, pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków.

Zabytki w rejestrze zabytków

Rejestr zabytków, dla zabytków znajdujących się na terenie województwa łódzkiego prowadzi wojewódzki konserwator zabytków.

Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy oraz zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Do rejestru nie wpisuje się zabytku: wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa, wpisanego do inwentarza muzeum, a także wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

Obiekty, zespoły oraz założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków są objęte rygorami prawnymi, które wynikają z obowiązujących przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie prace konserwatorskie, restauratorskie czy roboty budowlane, prowadzenie badań, zmiany przeznaczenia zabytków wpisanych do rejestru, itp. wymagają uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. z 2018 r. poz. 1609) ¹⁹ precyzuje wymagania względem osób prowadzących prace przy obiektach zabytkowych.

---

¹⁹ zmienione Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 sierpnia 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. 2019 poz. 1721).

Rozporządzenie określa tryb wydawania pozwoleń na:

- prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- prowadzenie prac restauratorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- prowadzenie prac restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- prowadzenie badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- prowadzenie badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- prowadzenie badań architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- przemieszczenie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków,
- trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru zabytków, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje,
- dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków,
- zmianę przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru zabytków lub sposobu korzystania z tego zabytku,
- umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2020 r., poz. 293, z późn. zm.) oraz napisów,
- prowadzenie badań archeologicznych,
- poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania,
- wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru zabytków.

Rozporządzenie określa także dane i informacje, które powinny zawierać wnioski o wydanie ww. pozwoleń, dokumentacja dołączana do tych wniosków, niezbędna do ich rozpatrzenia, dane i informacje, które zawierają te pozwolenia oraz warunki, które mogą zostać w nich zastrzeżone, a także elementy, które zawiera dokumentacja prac konserwatorskich i prac restauratorskich prowadzonych przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz dokumentacja badań archeologicznych.

Wykaz obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków z terenu gminy Warta zawiera załącznik nr 1 do niniejszego Programu. Przedmiotowy wykaz obiektów zabytkowych opracowano na podstawie „Rejestru zabytków nieruchomości woj. łódzkiego z podziałem na powiaty”, dostępnego na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Łodzi (dostęp: 03.03.2022 r.).

5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. oraz rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem²⁰, ewidencja jest prowadzona w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gmin.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) Zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) Inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) Inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Głównym celem prowadzenia ewidencji zabytków jest zebranie i opracowanie najistotniejszych informacji o obiektach zabytkowych niezbędnych do prowadzenia planowej polityki konserwatorskiej w zakresie:

- wpisów do rejestru zabytków;
- współpracy konserwatora przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- prac remontowo – budowlanych;
- dofinansowania prac konserwatorskich;
- przygotowywaniu szczegółowej dokumentacji obiektów dziedzictwa kulturowego.

Na terenie gminy Warta obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których zawarte zostały ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Zapisy dotyczące ochrony terenów i obiektów środowiska kulturowego uwzględniają następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

---

²⁰ Zmienione Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. 2019 poz. 1886)

- Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Warta obejmującej obszar położony w miejscowości Tomisławice (uchwała nr XXXVI/286/02 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 10 kwietnia 2002 r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obszaru miejscowości Ostrów Warcki (uchwała nr XLVI/241/09 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 4 listopada 2009 r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Warta (uchwała nr LX/298/10 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 15 października 2010 r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru miasta Warty (uchwała nr XV/75/11 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 21 grudnia 2011 r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części sołectw Bartochów, Gołuchy-Łabędzie, Raczków, Zagajew, Kawęczynek, Małków Duszniki i fragmentu miasta Warta (uchwała nr XXIV/120/12 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 26 lipca 2012 r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części sołectw Zakrzew, Tądów Dolny, Tądów Górny, Wola Zadąbrowska, Zadąbrów-Rudunek w gminie Warta (uchwała nr LI/258/14 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 21 maja 2014 r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części wsi Rossoszyc (uchwała nr VII/28/15 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 17 marca 2015 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części sołectwa Bartochów, Małków, Duszniki (uchwała nr XXIII/126/16 Rady Gminy i Miasta w Warcie z dnia 31 marca 2016 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru we wsi Ostrów Warcki gmina Warta (uchwała nr XLVIII/254/17 Rady Gminy i Miasta Warta z dnia 29 sierpnia 2017r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części obszaru miasta Warty (uchwała nr XXIX/200/2021 Rady Miejskiej w Warcie z dnia 30 kwietnia 2021 r.).

Zgodnie z art. 39, ust.3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 2021 poz. 2351, ze zm.), w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany zająć stanowisko w sprawie wniosku o pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektów budowlanych, w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia. Niezajęcie stanowiska

w tym terminie uznaje się jako brak zastrzeżeń do przedstawionych we wniosku rozwiązań projektowych.

Zgodnie z art. 67, ust.1 ww. ustawy, jeżeli nieużytkowany lub niewykończony obiekt budowlany nie nadaje się do remontu, odbudowy lub wykończenia, organ nadzoru budowlanego wydaje decyzję nakazującą właścicielowi lub zarządcy rozbiórkę tego obiektu i uporządkowanie terenu oraz określającą terminy przystąpienia do tych robót i ich zakończenia. W stosunku do obiektów budowlanych niewpisanych do rejestru zabytków, a objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, organ nadzoru budowlanego wydaje ww. decyzję po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany zająć stanowisko w terminie 30 dni. Niezajęcie stanowiska w tym terminie uznaje się za uzgodnienie.

Wykaz zabytków nieruchomych na terenie gminy Warta, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przedstawiono w załączniku nr 1 do niniejszego Programu.

5.4.1 Stan zachowania zabytków znajdujących się Gminnej Ewidencji Zabytków

Zabytki w gminie obejmują głównie obiekty z XVII i XIX w. oraz z początków XX w. Analizując stan zachowania zabytków na terenie gminy Warta, należy stwierdzić, że wszystkie zabytkowe obiekty sakralne oraz większość obiektów zabytkowych świeckiej architektury i budownictwa charakteryzuje się dobrym lub bardzo dobrym stanem zachowania. Złym stanem zachowania znamionują się:

- relikwiarz dworu w miejscowości Krąków - w XIX w. w Krąkowie znajdował się potężny murowany dwór. Obecnie zachowały się fragmenty murów pozostałe po budowlu. Obiekt w trwałej ruinie znajduje się na terenie pól uprawnych obok wsi,
- spichlerz i obora w zespole folwarcznym w Krąkowie z pierwszej połowy XIX w. Obiekt obory znajduje się w trwałej ruinie, natomiast budynek zabytkowego spichlerza jest zaniedbany,
- oficyna w zespole folwarcznym w miejscowości Małków z XIX w. – zaniedbany dom drewniany mieszkalny,
- park w zespole dworsko-parkowym w miejscowości Ustków z 3 ćw. XIX w.- zaniedbany park w północnej części miejscowości, rozplanowany na rzucie wydłużonego (ze wschodu na zachód) prostokąta,
- zespół umocnień niemieckich z 1944 roku zlokalizowany w miejscowościach: Proboszczowice, Warta, Duszniki, Małków – zaniedbany stan zachowania.

W wyniku powolnej degradacji obiektów zabytkowych oraz w znacznej większości ich obecnie dobrego stanu utrzymania, stan zachowanej tkanki historycznej gminy Warta ocenia się jako niezagrożony.

5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla Gminy

Obiekty zabytkowe charakteryzujące się najwyższym znaczeniem dla Gminy Warta obejmują architekturę sakralną oraz zespoły dworsko-pałacowe. Spośród nich wybrano, a następnie przedstawiono poniżej obiekty zabytkowe o ponadregionalnym znaczeniu:

KOŚCIÓŁ P.W. ŚW. MIKOŁAJA W ZESPOLE KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO

Obiekt wybudowany ok. 1340 r. przy ul. Kaliskiej 3 w Warcie na miejscu starszej, drewnianej budowli, spalonej w czasie najazdu krzyżackiego w 1331 r. W XVII w. na skutek pożaru świątynię przebudowano: m.in. obniżono mury i przekształcono jej wnętrze. Kościół był restaurowany w 1809 roku, w 1815 roku, w 1872 roku oraz na początku XX w. (podwyższono wieżę). Kościół wpisany do rejestru zabytków dnia 28 grudnia 1967 r. (nr rejestru 295/72/A).

Świątynia o trójnawowym układzie w zrębie gotycka, z wnętrzami o charakterze barokowym po przebudowie w XVII w., otoczona murowanym ogrodzeniem. Kościół zbudowany jest z cegły, ze ścianami oszkarpowanymi oraz nieotynkowanymi elewacjami zewnętrznymi. Obiekt posiada 3 nawy z trójbocznie zamkniętym prezbiterium. Korpus o czterech przęsłach przechodzi w węższe dwuprzęsłowe prezbiterium. Nawy boczne otwarte zostały do nawy głównej arkadowymi otworami opartymi na czworosłupnych filarach. Od strony północnej do bryły głównej przylega czworoboczna wieża, a do prezbiterium zakrystia. Kościół posiada sklepienia kolebkowe z lunetami oraz w nawach bocznych sklepienia kolebkowo-krzyżowe. Dachy dwuspadowe z drewnianą więźbą dachową. Kościół charakteryzuje się gotyckimi portalami z formowanej cegły oraz blendami w partii prezbiterium i w szczycie elewacji zachodniej. Najcenniejszym zabytkiem w kościele jest powstały w warsztacie wielkopolskim słynny tryptyk z pocz. XVI w. „Wniebowzięcie NMP z Warty”. Składa się z obrazu środkowego (scena tytułowa), dwóch skrzydeł z sześcioma malowanymi obustronnie kwaterami (cykle „Radości Marii”, „Męka Chrystusa”) oraz trzyczęściowej predelli (MB ze świętymi). Dzieło to przez dłuższy czas znajdowało się w MN w Warszawie. Ze względu na zły stan zachowania w latach 1993-1998 poddane zostało gruntownej konserwacji. Po wieloletnich staraniach wróciło do Warty i jest eksponowane w kościele²¹.

---

²¹ <https://zabytek.pl/pl/obiekty/warta-kosciol-parafialny-pw-sw-mikolaja>

Rysunek 7. Kościół p.w. św. Mikołaja w Warcie - wewnątrz

Źródło: <http://www.kultura.lodz.pl/pl/poi/2138>

Rysunek 8. Kościół p.w. św. Mikołaja w Warcie

Źródło: <https://polska-org.pl/8198856,foto.html>

ZESPÓŁ KLASZTORNY OO. BERNARDYNÓW W WARCIE

Zespół klasztorny oo. Bernardynów w Warcie zlokalizowany przy ul. Klasztornej 9, obejmuje następujące obiekty:

- Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w zespole klasztornym OO. Bernardynów – obiekt wybudowany w XV w. (1482 r.), przebudowywany w latach: 1696 r. – 1708 r., 1721 r. i w 1744 r. Kościół wpisany do rejestru zabytków dnia 28 grudnia 1967 r. (nr rejestru 853/74/A),
- Klasztor w zespole klasztornym OO. Bernardynów – obiekt wybudowany w XV w., przebudowywany w XVII w., XVIII w. i po 1945 r. Klasztor wpisany do rejestru zabytków dnia 28 grudnia 1967 r. (nr rejestru 856/75/A),
- Kaplica p.w. św. Barbary w zespole klasztornym OO. Bernardynów - obiekt wybudowany ok. 1726 r. Kaplica wpisana do rejestru zabytków dnia 28 grudnia 1967 r. (nr rejestru 857/76/A),
- Mur klasztorny OO. Bernardynów w zespole klasztornym OO. Bernardynów – mur wybudowany na przełomie XVII-XVIII w. Obiekt ujęty w wojewódzkim i gminnym rejestrze zabytków.

Zespół klasztorny oo. Bernardynów w Warcie zajmuje dwie duże działki na południowy wschód od warckiego rynku. Klasztor przylega od południa do kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP, całość otacza park, obecnie współużytkowany z pobliskim szpitalem. Klasztor jest obiektem gotyckim, znacznie przekształconym w latach: 1696 r. – 1708 r., 1721 r. i w 1744 r., zbarokizowanym, z elementami stylu późnorenesansowego. Stanowi przykład średniowiecznej fundacji mieszczańskiej. Zabudowania klasztorne wybudowano na planie czworoboku z trzema trójkondygnacyjnymi skrzydłami otaczającymi wirydarz. Budynki posiadają wysokość jednego piętra z wysokim poddaszem pełniącym dodatkową funkcję mieszkalną. Klasztor zbudowano z cegły z wysokim dwuspadowym dachem pokrytym blachą. Narożniki skrzydeł wzmocniono masywnymi szkarpami. Mury klasztoru otynkowano od strony ulicy, natomiast od strony dziedzińca pozostawiono widoczną cegłę. Sklepienia w klasztorze są w większości kolebkowo-krzyżowe. Obecnie cały klasztor użytkowany jest przez zakonników²².

---

²² <https://zabytek.pl/>

Rysunek 9. Klasztor w zespole klasztorным OO. Bernardynów w Warcie

Źródło: <https://www.warta.bernardyni.pl>

Kościół klasztorny jest obiektem jednonawowym, dwuwieżowym, wybudowanym na rzucie dwóch prostokątów, z których szerszy i dłuższy stanowi trójprzęsłowa nawa. Drugi prostokąt

zamknięty od wschodu wielobocznie tworzy prezbiterium. Skrajną zachodnią partię nawy wypełnia empora mieszcząca prospekt organowy, umieszczona na balkonie wspartym na czterech kolumnach połączonych arkadami. Do środkowego przęsła nawy przylega od północy kaplica św. Anny umiejscowiona na planie kwadratu. Wejście do kościoła prowadzi przez kruchtę położoną między dwoma czworobocznymi wieżami, z których wieża południowa wtopiona jest częściowo w skrzydło klasztoru. Na fasadzie wieży północnej znajduje się napis dotyczący fundacji w 1457 r. oraz remontu w 1982 r.

Świątynię zbudowano z cegły (stosując wątek polski) z drewnianą więźbą dachową pokrytą blachą. Dach nad nawą jest dwuspadowy, nad prezbiterium pięcioboczny, nad kruchtą jednospadowy. Czterokondygnacyjne wieże wieńczą baniaste hełmy z latarniami. Kaplica św. Anny pokryta jest ośmioboczną kopułą na pendentywach, która jedną z największych w regionie sieradzkim. Fasada kościoła zrealizowana została według zasad wielkiego porządku. Na wysokości drugiej kondygnacji w centralnej części kościoła umieszczono duże wielokwaterowe okno zamknięte łukiem odcinkowym. Właściwą ścianę fasady poprzedza w pierwszej kondygnacji kruchta, której ściany posiadają niewielkie okienka. Partia nawy jest otynkowana, natomiast prezbiterium pozostało częściowo nieotynkowane. Zewnętrzne elewacje klasztoru są gładko otynkowane. Najbardziej znaczący element dekoracyjny kościoła stanowi barokowy wolutowy szczyt w skrzydle zachodnim²³.

Rysunek 10. Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP wraz z kaplicą p.w. św. Barbary w zespole klasztornym OO. Bernardynów w Warcie

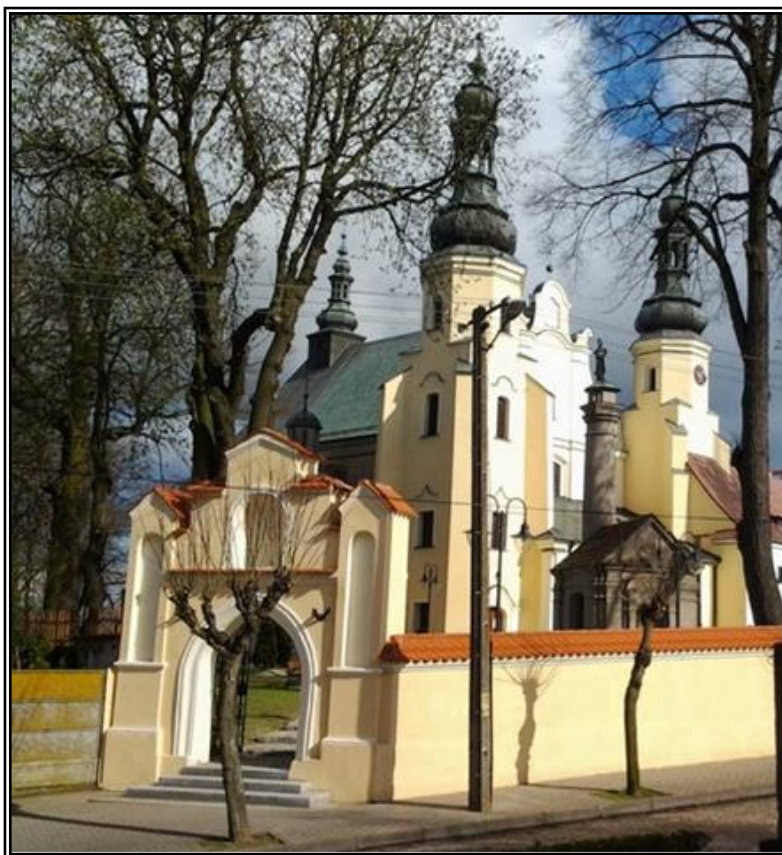
Źródło: <https://www.warta.bernardyni.pl/>

---

²³ <https://zabytek.pl/>

Mur klasztorny z bramkami stanowi skomponowany stylowo z klasztorem przykład barokowego ogrodzenia.

Rysunek 11. Mur klasztorny w zespole klasztornym OO. Bernardynów w Warcie

Źródło: <https://www.krajoznawcy.info.pl>

ZESPÓŁ KLASZTORNY SS. BERNARDYNEK W WARCIE

Zespół klasztorny ss. Bernardynek w Warcie zlokalizowany przy ul. Klasztornej 7, obejmuje następujące obiekty:

- Kościół p.w. św. Józefa w zespole klasztornym SS. Bernardynek – obiekt wybudowany ok. 1770 r., restaurowany w 1841 r., odbudowany w 1955 r. Kościół wpisany do rejestru zabytków dnia 28 grudnia 1967 r. (nr rejestru 858/77/A),
- Klasztor w zespole klasztornym SS. Bernardynek - obiekt wybudowany w drugiej połowie XVIII w. Klasztor wpisany do rejestru zabytków dnia 28 grudnia 1967 r. (nr rejestru 859/78/A),
- Brama z dzwonnica w zespole klasztornym SS. Bernardynek - obiekt wybudowany na przełomie XVIII/XIX w. Obiekt wpisany do rejestru zabytków dnia 28 grudnia 1967 r. (nr rejestru 860/79/A).

W pobliżu klasztoru oo. Bernardynów usytuowany jest, należący do zakonu Bernardynek kościół pw. św. Józefa wybudowany w XVIII w. wraz z dzwonnica oraz klasztorem.

W dziejach warckiego klasztoru Sióstr Bernardynek wydzielają się historycznie dwa etapy:

- pierwszy etap datuje się od powstania klasztoru w roku 1538, do roku 1898, tj. roku kasaty klasztoru przez władze carskie,
- drugi etap – od 1984 – roku reerekcji, do chwili obecnej²⁴.

Kościół p.w. św. Józefa w zespole klasztorowym SS. Bernardynek obecnie ma charakter barokowy. Został ufundowany w 1770 r. przez ówczesną przełożoną klasztoru Klarę z Balickich Szczyrzyńską i restaurowany w 1841 r. Nawa świątyni jest prostokątna, prezbiterium nieco węższe, natomiast sklepienia są kolebkowe z lunetami i kolebkowo-krzyżowe. Fasada kościoła barokowa z dachem dwuspadowym. W wyposażeniu kościoła znajduje się rokokowy ołtarz główny i ołtarze boczne, ołtarze klasycystyczne. Wszystkie ołtarze są bogato zdobione obrazami i rzeźbami. Kościół posiada również utensylia, w tym krucyfik i lichtarze barokowe.

Klasztor również barokowy murowany, piętrowy, wybudowany na planie czworoboku, z krużgankami w wirydarzu oraz z dachem dwuspadowym. Budynek klasztoru przylega do wschodniej ściany prezbiterium kościoła p.w. św. Józefa. Sklepienia obiektu na parterze kolebkowo-krzyżowe i kolebkowe z lunetami. W dawnym refektarzu jest zachowany strop z fazowanych i żłobkowanych belek.²⁵

Rysunek 12. Kościół p.w. św. Józefa z klasztorem w zespole klasztorowym SS. Bernardynek w Warcie

Źródło: <http://www.bernardynki.warta.opoka.org.pl/bernardynki-w-warcie/>

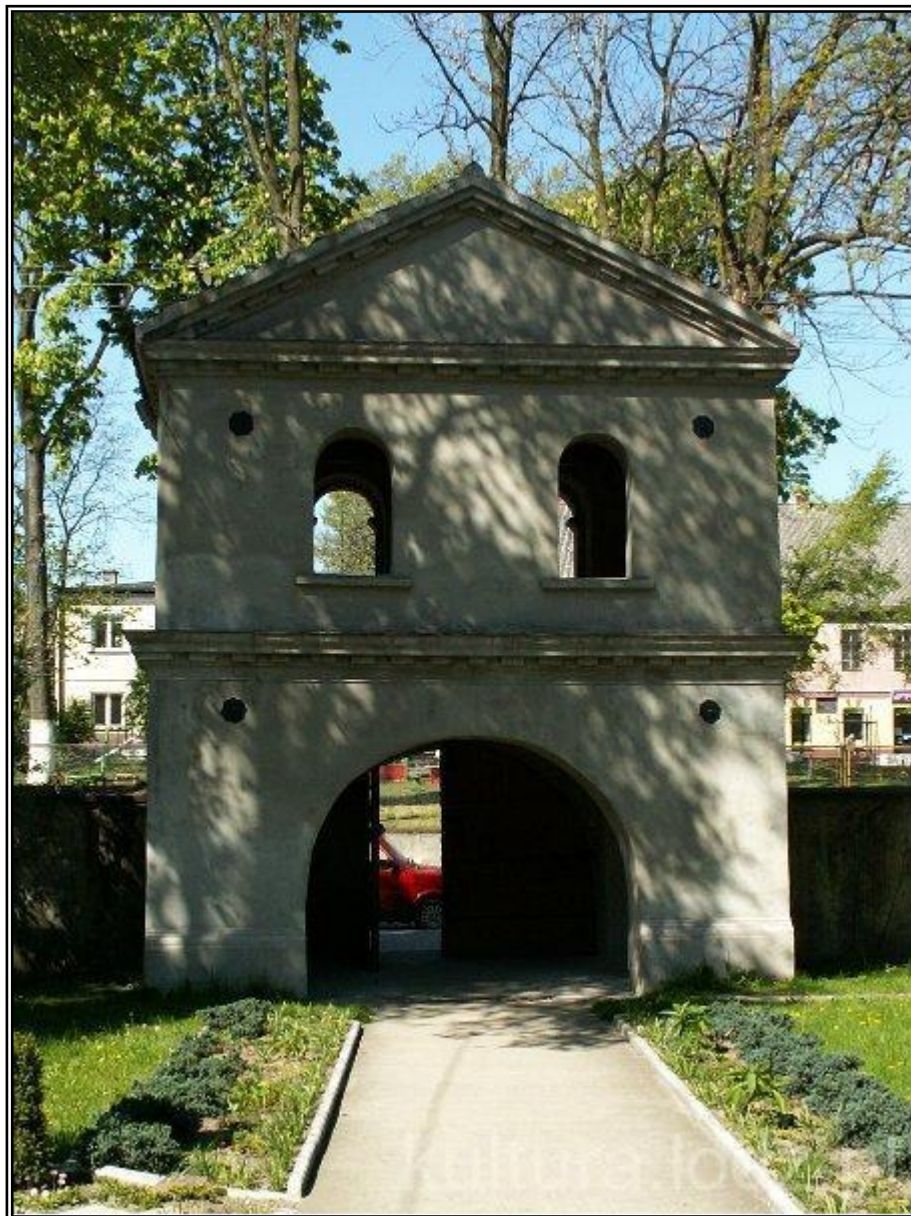
---

²⁴ <http://www.bernardynki.warta.opoka.org.pl/bernardynki-w-warcie/>

²⁵ „Program opieki nad zabytkami dla Gminy i Miasta Warta na lata 2017-2020”; <http://www.bernardynki.warta.opoka.org.pl/bernardynki-w-warcie/>

Brama przejazdowa w zespole klasztornym SS. Bernardynek zamknięta półkoliście. Wraz z dzwonnica umiejscowiona jest w murze otaczającym dziedziniec klasztoru. Została wymurowana w stylu klasycystycznym na planie czworokąta z dachem dwuspadowym.

Rysunek 13. Brama z dzwonnica w zespole klasztornym SS. Bernardynek w Warcie

Źródło: <http://www.kultura.lodz.pl/pl>

ZESPÓŁ DWORSKI W MAŁKOWIE

Zespół dworski w Małkowie obejmuje następujące obiekty:

- Pałac w zespole pałacowo-parkowym – obiekt wybudowany w latach 1810-1820, przebudowany po 1912 r. Pałac wpisany do rejestru zabytków dnia 28 grudnia 1967 r. (nr rejestru 826/33/A),

- Pawilon ogrodowy w zespole pałacowo-parkowym - obiekt wybudowany w pierwszej połowie XIX w. w. Pawilon ogrodowy wpisany do rejestru zabytków dnia 28 grudnia 1967 r. (nr rejestru 827/35/67),
- Oficyna w zespole folwarcznym - obiekt wybudowany w XIX w. w. Oficyna ujęta w gminnej ewidencji zabytków,
- Park w zespole pałacowo-parkowym – park utworzony w XIX w. Wpisany do rejestru zabytków dnia 28 grudnia 1967 r. (nr rejestru 823/34/A),
- Brama wjazdowa w zespole pałacowo-parkowym - obiekt wybudowany na początku XIX w. Brama wjazdowa ujęta w gminnej ewidencji zabytków.

Pałac wraz z otaczającym go ośmiohektarowym parkiem usytuowany jest w centrum miejscowości Małków w pobliżu drogi prowadzącej z Sieradza do Warty. Wzniesiony został na wysokiej skarpie doliny rzeki Warta. Do obiektu prowadzi od wschodu droga zwieńczona murowaną bramą wjazdową. Autorem projektu pałacu, wzorowanego na pałacu w San Martino na Elbie, był Fryderyk Lessel. Pałac wybudowano o na planie prostokąta. Od wschodu do bryły głównej budynku przylegają trzy portyki, od zachodu prostokątny ryzalit, od północy i południa niewielkie przybudówki. Obiekt posiada jedną kondygnację, wysokie podpiwniczenie i użytkowe poddasze. Wybudowany jest z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie wapiennej. Nad południowo- wschodnią partią piwnic zachowały się łukowe sklepienia ceramiczne. Główna bryła budynku posiada płaski czterospadowy dach z drewnianą, stolcową więźbą dachową. Natomiast poszczególne przybudówki mają dachy dwuspadowe lub płaskie. Wszystkie elewacje posadowione są na wysokim cokole, którego narożniki zdobią bonie. Rolę fasady pełni elewacja wschodnia, do której prowadzi podjazd. Główne wejście do budynku prowadzi przez środkowy portyk, poprzedzony podestem ze schodami. Większość wyposażenia wewnątrz pałacu nie przetrwała do czasów współczesnych. Zachował się narożny kominek w jednym z pomieszczeń w zachodniej części budynku oraz część sklepień piwnicznych. Obecny właściciel pałacu przystosował go do funkcji hotelowo- restauracyjnej, starając się zachować klimat obiektu. Wystrój większości pomieszczeń został odtworzony przy pomocy historyzujących mebli oraz innych elementów wyposażenia nawiązujących do bogatej historii dworu²⁶.

---

²⁶ <https://zabytek.pl>

Rysunek 14. Pałac z zespole pałacowo-parkowym w Małkowie

Źródło: https://malkow.pl/zdjecia_palacu/

Park w zespole pałacowo-parkowym zajmuje powierzchni 8 ha w kształcie trójkąta. Położony jest na krawędzi doliny Warty. W parku wyróżnić można trzy strefy: park krajobrazowy, park leśny oraz teren aranżowany przed pomnikiem W. Reymonta²⁷.

Obecnie ze względu na rosnące licznie pomnikowe drzewa i ukształtowanie powierzchni, park został uznany za krajobrazowy. W jego drzewostanie dominują kilkusetletnie dęby szypułkowe, których część stanowi pomnik przyrody, kasztanowiec zwyczajny i różne gatunki klonów. Najstarsze drzewa w parku mają ponad 200 lat. Rosną tu wspaniałe okazy lipy drobnolistnej, jesionu wyniosłego, buka zwyczajnego, grabu pospolitego, topoli białej, modrzewia europejskiego i innych. W wyniku prowadzonych prac pielęgnacyjnych park staje się coraz bardziej atrakcyjny. Dzięki czemu odbywają się w nim plenery malarskie, sesje fotograficzne oraz liczne imprezy artystyczne²⁸.

Pawilon ogrodowy w zespole pałacowo-parkowym zbudowano z cegły ceramicznej, pełnej na zaprawie wapiennej i wapienno-cementowej, obustronnie tynkowane. Więźba dachowa drewniana pokryta dachem w kształcie ostrosłupa o podstawie ośmioboku z sygnaturką. Ozdobna listwa pod okapowa – drewniana, wycinana dekoracyjnie. Pawilon reprezentuje klasycystyczny styl architektoniczny²⁹.

Rysunek 15. Pawilon ogrodowy w zespole pałacowo-parkowym

Źródło: <https://zabytek.pl/>: autor Anwar2, Licencja: CC BY-SA 3.0

---

²⁷ Program opieki nad zabytkami dla Gminy i Miasta Warta na lata 2017-2020”.

²⁸ <http://www.parki.org.pl>

²⁹ Karta nr 4349 „Ewidencji zabytków nieruchomych” z dnia 01.01.1997 r. dostępna na stronie internetowej: <https://zabytek.pl>

Oficyna zwana „malarnią” powstała w okresie międzywojennym. Natomiast brama wjazdowa wybudowana została przez Pstrokońskich w stylu klasycystycznym. Ozdobiona jest fryzem „w stylu pompejańskim” autorstwa Z. Andrychiewicza³⁰.

Rysunek 16. Brama wjazdowa w zespole pałacowo-parkowym

Źródło: Załącznik nr 8 – wkładka do karty ewidencyjnej zabytków architektury i budownictwa – nr karty 4347

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego – analiza szans i zagrożeń

Zachowane obiekty zabytkowe na terenie gminy Warta, są zróżnicowane pod względem architektonicznym, a także pod względem sposobu użytkowania i stanu zachowania. Analiza stanu dziedzictwa kulturowego i uwarunkowań jego ochrony na terenie gminy doprowadziła do rozpoznania następujących czynników determinujących jej dalszy rozwój.

W tabeli poniżej zestawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Zdiagnozowane mocne strony oraz szanse dają możliwość dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu z uwzględnieniem wartości historycznych i kulturowych tego obszaru. Należy jednak zwrócić uwagę na występujące nadal słabe strony w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, a także na potencjalne zagrożenia, które mogą powodować negatywne skutki dla ochrony obiektów i obszarów zabytkowych zlokalizowanych w granicach gminy Warta.

---

³⁰ „Program opieki nad zabytkami dla Gminy i Miasta Warta na lata 2017-2020”.

Tabela 2. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy Warta

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> — Zachowanie tradycyjnej, regionalnej zabytkowej zabudowy mieszkaniowej i użyteczności publicznej na terenie gminy, — Zachowane obiekty architektury sakralnej i kultu religijnego na terenie gminy, — Zachowanie zabytków archeologicznych na terenie gminy — Zachowanie historycznego układu urbanistycznego miasta Warta, — Bogate dziedzictwo niematerialne, na które składa się kultura ludowa regionu sieradzkiego, — Uwzględnianie problemów ochrony dziedzictwa kulturowego w gminnych dokumentach strategicznych i planistycznych (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego), — Kulturowanie dziedzictwa niematerialnego regionu poprzez podtrzymywanie tradycyjnych zwyczajów i folkloru, — Funkcjonujące instytucje kultury na terenie gminy, — Aktywny udział organizacji pozarządowych w życiu kulturowym gminy, — Bogate zasoby przyrodnicze i duży potencjał turystyczno – rekreacyjny, — Systematyczna poprawa stanu obiektów zabytkowych. 	<ul style="list-style-type: none"> — Występowanie obiektów zabytkowych, które wymagają renowacji, — Konkurencja turystyczna ze strony gmin sąsiednich, — Niewystarczające środki w budżecie gminy na renowację zabytkowych obiektów, — Niewystarczająca promocja gminy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — Rosnąca świadomość mieszkańców nt. znaczenia krajobrazu kulturowego i obiektów zabytkowych, jako produktu turystycznego, — Wzrost roli mediów w popularyzowaniu tematów historycznych oraz tematów dotyczących zabytków i ich ochrony, — Możliwość rewaloryzacji znaczącej części obiektów zabytkowych z wykorzystaniem środków krajowych i dotacji unijnych, — Możliwość pozyskania dotacji na prace konserwatorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych ze środków finansowych pochodzących z różnych źródeł, — Kreowanie nowych obszarów i produktów turystycznych w oparciu o atrakcyjny sposób zagospodarowania obiektów zabytkowych, — Prowadzenie dalszych badań archeologicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> — Ryzyko wystąpienia negatywnych zdarzeń losowych mogących uszkodzić lub zniszczyć obiekty zabytkowe, — Brak regulacji praw własności do obiektów, co w niektórych przypadkach uniemożliwia skuteczne przeprowadzanie prac remontowych, — Brak możliwości podjęcia prac remontowo – konserwatorskich przy obiektach stanowiących dziedzictwo kulturalne będących własnością prywatną, — Trudności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, głównie przez prywatnych właścicieli, — Degradacja krajobrazu kulturowego poprzez wprowadzenie elementów nowej zabudowy nienawiązujących do historycznego charakteru gminy, — Samowolne działania na zabytkach.

Źródło: Opracowanie własne

7. Założenia programowe

7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami

Po przeprowadzeniu analizy określono priorytety realizacji „Programu opieki nad zabytkami dla Gminy Warta na lata 2022-2025. Celem podjęcia wieloletnich i kompleksowych działań jest poprawa stanu obiektów zabytkowych, ale także ochrona dziedzictwa kulturowego

i budowanie tożsamości regionalnej, jak również promowanie dotychczasowego dorobku lokalnej społeczności wśród mieszkańców gminy Warta i turystów.

W ramach przedmiotowego Programu wyznaczono następujące priorytety:

- **Priorytet I. Ochrona dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno – gospodarczego,**
- **Priorytet II. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego,**
- **Priorytet III. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości.**

7.2. Kierunki działań i zadania programu opieki

W ramach wymienionych priorytetów wytyczono kierunki działań i na tej podstawie wytyczono poszczególne zadania do realizacji.

Tabela 3. Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez Gminę Warta – priorytet I

PRIORYTET I. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO JAKO ELEMENT ROZWOJU SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO		
Kierunki działań	Zadania	Termin realizacji
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie prac remontowo – konserwatorskich przy obiektach zabytkowych; • Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków; • Zmiana sposobu użytkowania lub adaptacja nieużytkowanych obiektów zabytkowych do nowych funkcji; • Rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni (w tym parków, cmentarzy, obszarów nieczynnych cmentarzy); • Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zmieszczeniem i kradzieżą (montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej, zabezpieczeń przeciw włamaniom, znakowanie i ewidencjonowanie zabytków ruchomych itp.). 	2022-2025
Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych zespołach zieleni: parkach, cmentarzach, obszarach nieczynnych cmentarzy, dawnych parkach dworskich itp.; • Iluminacja najcenniejszych zabytków; • Określenie zasad i konsekwentne ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych; • Umieszczanie tablic informacyjnych na zabytkach. 	2022-2025
Podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z urzędami pracy w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenach objętych ochroną; • Wspieranie rozwoju muzeów regionalnych, skansenów 	2022-2025

zabytkami	<p>i innych instytucji kultury;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie utrzymania na rynku prac zanikających rzemiosł i zawodów; • Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach budownictwa drewnianego oferujących wypoczynek i rozrywkę (regionalne potrawy, zwyczaje itp.) oparte na miejscowych tradycjach. 	
-----------	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4. Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez Gminę Warta – priorytet II

PRIORYTET II. OCHRONA I ŚWIADOME KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO		
Kierunki działań	Zadania	Termin realizacji
Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi (w tym weryfikacja obowiązujących w zakresie aktualizacji zagadnień związanych z ochroną zabytków); • Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; • Wdrażanie zapisów gminnych/ lokalnych programów rewitalizacji w realizacji zagospodarowania przestrzennego (w tym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego). 	2022-2025
Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego	<ul style="list-style-type: none"> • Wystąpienie do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków cennych obszarów i obiektów zabytkowych. 	2022-2025

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5. Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez Gminę Warta – priorytet III

PRIORYTET III. BADANIE I DOKUMENTACJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ PROMOCJA I EDUKACJA SŁUŻĄCA BUDOWANIU TOŻSAMOŚCI		
Kierunki działań	Zadania	Termin realizacji
Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym	<ul style="list-style-type: none"> • Udostępnienie informacji o zabytkach na stronie internetowej gminy; • Utworzenie systemu informacji i promocji (bazy danych) środowiska kulturowego; • Opracowanie mapy zabytków znajdujących się na terenie gminy jako atrakcyjnej graficznie formy promocji ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego. 	2022-2025
Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym	<ul style="list-style-type: none"> • Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego; • Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych; 	2022-2025

	<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie i upowszechnianie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji przedszkolnej i szkolnej poprzez organizowanie i wspieranie zajęć. 	
Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym	<ul style="list-style-type: none"> Weryfikacja obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków i wojewódzkiej ewidencji zabytków pod kątem zgodności ze stanem faktycznym; Prowadzenie monitoringu i weryfikacji obiektów wpisanych do ewidencji zabytków. 	2022-2025
Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji wizualnej (m.in. za pomocą tablic informacyjnych) obejmującego zasoby i wartości dziedzictwa kulturowego; Tworzenie i modernizacja elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej. 	2022-2025

Źródło: Opracowanie własne

Zadania określone przez Gminę Warta planowane są do realizacji w sposób ciągły w okresie obowiązywania Programu, tj. w latach 2022-2025. Będą one finansowane głównie ze środków własnych, budżetu Gminy Warta, a w miarę możliwości uzyskania wsparcia z zewnątrz, również ze środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich.

W ramach szczegółowych zadań z zakresu zahamowania procesu degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania zaplanowano na lata 2024-2025 zadanie pn. „Rewitalizacja części Miasta Warty znajdującej się w strefie ochrony konserwatorskiej – etap III”. Szacowany koszt przedsięwzięcia w wysokości 5 000 000,00 zł. będzie finansowany ze środków zewnętrznych, a mianowicie z Funduszy Unii Europejskiej.

Ze względu na brak sprecyzowanych planów we wszystkich kierunkach działań wymienionych w tabeli powyżej, nie jest możliwa szczegółowa charakterystyka wszystkich zadań.

8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami

Zadania określone w niniejszym Programie będą wykonywane przy pomocy następujących instrumentów:

- instrumentów prawnych** – wynikających z przepisów ustawowych, obejmujących między innymi uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, budowę parków kulturowych, wnioskowanie o wpis do rejestru lub wojewódzkiej ewidencji zabytków obiektów będących własnością Gminy Warta, wykonywanie decyzji administracyjnych wojewódzkiego konserwatora zabytków;

- b) **instrumentów finansowych** – obejmujących między innymi finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością Gminy Warta, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych;
- c) **instrumentów koordynacji** – obejmujących między innymi realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, współpraca z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami;
- d) **instrumentów społecznych** – obejmujących m.in. działania edukacyjne i promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami;
- e) **instrumentów kontrolnych** – obejmujących między innymi aktualizację gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami

Program opieki nad zabytkami, po zaopiniowaniu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostaje przedstawiony Radzie Miejskiej w Warcie, w celu przyjęcia go uchwałą (zgodnie z pkt 3 art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Program opracowywany jest na okres czterech lat i stanowi dokument uzupełniający w stosunku do innych dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego. Burmistrz Warty jest odpowiedzialny za sporządzanie co dwa lata sprawozdań z realizacji zadań Programu i przedstawienie ich Radzie Miejskiej w Warcie.

Głównym odbiorcą niniejszego Programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców gminy Warta. Program powinien służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących: inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i opieki nad nimi oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

W poniższej tabeli przedstawiono przykładowe kryteria prowadzenia oceny realizacji Programu.

Tabela 6. Kryteria prowadzenia oceny realizacji Programu

Nazwa priorytetu	Wskaźniki
<p style="text-align: center;"><u>PRIORYTET I</u></p> <p>Ochrona dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno - gospodarczego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poziom wydatków budżetu Gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami, • wartość finansowa wykonanych prac remontowo - konserwatorskich przy zabytkach, • liczba obiektów, w obrębie których przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie, • wartość pozyskanych środków ze źródeł zewnętrznych, • powierzchnia, na której dokonano rewaloryzacji, • koszty bieżących prac porządkowych, • ilość zamieszczonych nowych tablic informacyjnych na zabytkach, • liczba wspartych instytucji kultury, • liczba utrzymanych na rynku prac zanikających rzemiosł i zawodów, • ilość wspartych gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach budownictwa drewnianego oferujących wypoczynek i rozrywkę oparte na miejscowych tradycjach.
<p style="text-align: center;"><u>PRIORYTET II</u></p> <p>Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, • liczba zrealizowanych projektów z lokalnego programu rewitalizacji, • liczba wpisanych do rejestru zabytków cennych obszarów i obiektów zabytkowych.
<p style="text-align: center;"><u>PRIORYTET III</u></p> <p>Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba udostępnionych informacji o zabytkach na stronie internetowej Gminy, • liczba utworzonych systemów informacji i promocji (bazy danych) środowiska kulturowego, • liczba opracowanych map zabytków na terenie gminy, • liczba zrealizowanych konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych, • liczba opracowanych, wydanych publikacji (w tym folderów promocyjnych), • liczba zorganizowanych konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych, • liczba wspartych konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych, • liczba zorganizowanych szkoleń związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, • liczba zorganizowanych zajęć o tematyce ochrony dziedzictwa kulturowego w systemie edukacji przedszkolnej i szkolnej, • liczba wspartych zajęć o tematyce ochrony dziedzictwa kulturowego w systemie edukacji przedszkolnej i szkolnej, • liczba obiektów wpisanych i wykreślonych z wojewódzkiego rejestru zabytków i/lub wojewódzkiej ewidencji zabytków, • Liczba wprowadzonych elementów systemu informacji wizualnej obejmującego zasoby i wartości dziedzictwa

Nazwa priorytetu	Wskaźniki
	kulturowego, • liczba elementów utworzonej infrastruktury turystyki kulturowej, • liczba elementów zmodernizowanej infrastruktury turystyki kulturowej.

Źródło: Opracowanie własne

10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami

Art. 71 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami mówi, iż „w zakresie sprawowania opieki nad zabytkami osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego finansuje prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku. Ponadto sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki”.

Zgodnie z art. 73 ustawy podmioty będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadające zabytek w trwałym zarządzie albo będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa, mogą ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru albo prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.

Z kolei zgodnie z art. 74 ustawy dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest ten minister;
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa jest udzielana ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Zgodnie z art. 81 w trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru

może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

Poniżej przedstawiono możliwe źródła finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach zabytkowych. Zasadne jest sprawdzenie możliwości ubiegania się o wsparcie w instytucjach każdorazowo przed złożeniem wniosku o dotację.

Istnieje możliwość finansowania zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami z następujących źródeł:

- Rady Miejskiej w Warcie (budżet Gminy Warta);
- Rady Powiatu (budżet powiatu sieradzkiego);
- Sejmiku Województwa (budżet województwa łódzkiego);
- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda);
- Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego) oraz innych ministrów;
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Środków Unii Europejskiej i innych środków pomocowych (m.in. PROW, RPO)
- Funduszu Kościelnego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (dotacje z Funduszu Kościelnego są udzielane wyłącznie na remonty i konserwację zabytkowych obiektów o charakterze sakralnym i to tylko na wykonywanie podstawowych prac zabezpieczających sam obiekt (w szczególności remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie i odgrzybianie, izolację, remonty i wymianę zużytej stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, odgromowej, przeciwwłamaniowej i przeciwpożarowej itp.). Z Funduszu nie finansuje się remontów i konserwacji obiektów towarzyszących (takich jak np.: dzwonnice wolnostojące, krzyże) ruchomego wyposażenia obiektów sakralnych (takich jak np.: obrazy, ikonostasy, stalle, epitafia, szaty i naczynia liturgiczne, instrumenty muzyczne, dzwony) oraz otoczenia świątyni, a także stałych elementów wystroju wnętrz (takich jak np.: polichromie, freski, witraże i posadzki).

11. Załączniki

Załącznik 1. Wykaz zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz w rejestrze zabytków z terenu gminy Warta.

Załącznik 2. Wykaz stanowisk archeologicznych położonych na terenie gminy Warta.

Załącznik 1. Wykaz zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz w rejestrze zabytków z terenu gminy Warta

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr ew. dz.	Rejestr zabytków	
						Nr rejestru	Data wpisu do rejestru [rok-miesiąc-dzień]
1.	Cielce	Dwór w zespole dworsko-parkowym	pocz. XIX w. ok. 1810 r., rem. ok. 1930	Cielce 29a	399	308/6/82/A	1982-08-28
2.	Cielce	Park w zespole dworsko-parkowym	pocz. XIX w.	Cielce 29a	399	-	-
3.	Cielce	Spichlerz – relikт zespołu folwarcznego	XIX w.	Cielce	75	-	-
4.	Cielce	Kaplica Św. Teresy	1932 r.	Cielce	281	-	-
5.	Glinno Kolonia 2	Cmentarz parafialny	poł. XIX w.	-	156	-	-
6.	Góra	Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w zespole kościoła parafialnego	ok. 1793 r.	Góra 16	116	316/3/84/A	1984-02-04
7.	Góra	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia zespole kościoła parafialnego	1973 r.	Góra 16	116	-	-
8.	Góra	Cmentarz parafialny	ok. 1918 r.	Góra	113	-	-
9.	Jeziorsko	Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w zespole kościoła parafialnego	1854-1856	Jeziorsko 28	610/1	-	-
10.	Jeziorsko	Plebania w zespole kościoła parafialnego	4 ćw. XIX w.	Jeziorsko 28	610/4	-	-
11.	Jeziorsko	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła	1 poł. XIV w. (erygowanie parafii)	Jeziorsko 28	610/1	-	-

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY WARTA NA LATA 2022-2025

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr ew. dz.	Rejestr zabytków	
		parafialnego					
12.	Jeziorsko	Urząd Gminy, ob. szkoła	XX w.	Jeziorsko 43	599	-	-
13.	Jeziorsko	Piekarnia	ok. 1918 r.	Jeziorsko 41a	519	-	-
14.	Jeziorsko	Cmentarz parafialny z zadrzewieniem w zespole cmentarza parafialnego	ok. 1800 r.	Jeziorsko	340	-	-
15.	Jeziorsko	Kaplica w zespole cmentarza parafialnego	poł. XIX w.	Jeziorsko	340	-	-
16.	Kamionacz	Dwór w zespole dworsko-parkowym	XIX/XX w. (ok. 1916 r.)	Kamionacz 11	528	-	-
17.	Kamionacz	Park w zespole dworsko-parkowym	koniec XIX w.	Kamionacz 11	528	-	-
18.	Kamionacz	Kościół p.w. św. Marcina w zespole kościoła parafialnego	WEZ ok. 1843 r., rem. 1913 r.	Kamionacz 4	110/2	815/19/A	1967-12-28
19.	Kamionacz	Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego	poł. XIX w.	Kamionacz 4	110/2	816/20/A	1967-12-28
20.	Kamionacz	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego	XIV w. (erygowanie parafii)	Kamionacz	110/2	-	-
21.	Kamionacz	Cmentarz parafialny	ok. 1830 r.	Kamionacz	104	-	-
22.	Krąków	Relikt dworu- trwała ruina	1 poł. XIX w.	Krąków	109/6	780/392/A	1969-11-28
23.	Krąków	Spichlerz w zespole folwarcznym	1 poł. XIX w.	Krąków	109/9	-	-
24.	Krąków	Obora w zespole folwarcznym	1 poł. XIX w.	Krąków	109/10	-	-
25.	Krąków	Młyn w zespole folwarcznym	1 poł. XIX w.	Krąków	108	-	-

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY WARTA NA LATA 2022-2025

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr ew. dz.	Rejestr zabytków	
26.	Małków	Pałac w zespole pałacowo-parkowym	1810-1820, przebudowany po 1912 r.	Małków 97	203	826/33/A	1967-12-28
27.	Małków	Oficyna w zespole folwarcznym	XIX w.	Małków 92	689/4	-	-
28.	Małków	Pawilon ogrodowy w zespole pałacowo-parkowym	1 poł. XIX w.	Małków 97	203	827/35/67	1967-12-28
29.	Małków	Park w zespole pałacowo-parkowym	XIX w.	Małków 97	203	823/34/A	1967-12-28
30.	Małków	Brama wjazdowa w zespole pałacowo-parkowym	początek XIX w.	Małków 97	203	-	-
31.	Małków	Gorzelnia w zespole folwarcznym	ok. 1827 r.	Małków	708/1	-	-
32.	Mikołajewice	Relikt dworu w zespole dworsko-parkowym	XVIII/XIX w.	Mikołajewice	260/22	305/3/82/A	1982-05-21
33.	Mikołajewice	Park w zespole dworsko-parkowym	XVIII/XIX w.	Mikołajewice	260/32, 260/21, 260/22, 260/15	-	-
34.	Proboszczowice	Urząd Gminy, ob. sklep	XIX w.	Proboszczowice 55	159/4	-	-
35.	Proboszczowice, Warta, Duszniki, Małków	Zespół umocnień niemieckich z 1944 roku	1944 r.	Proboszczowice, Warta, Duszniki, Małków	180/1, 246, 245/12, 304, 10006	-	-
36.	Rossoszyca	Kościół p.w. św. Wawrzyńca w zespole kościoła parafialnego	1783 r.	Rossoszyca 4	470	839/51/A	1967-12-28
37.	Rossoszyca	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego	XVIII w. (erygowanie parafii)	Rossoszyca 4	470	-	-
38.	Rossoszyca	Cmentarz z zadrzewieniem w zespole cmentarza	XVIII w.	Rossoszyca	311	-	-

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY WARTA NA LATA 2022-2025

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr ew. dz.	Rejestr zabytków	
		parafialnego					
39.	Rossoszycza	Kaplica cmentarna w zespole kościoła parafialnego	1 poł. XIX w.	Rossoszycza	311	-	-
40.	Rożdżały	Dwór w zespole dworsko-parkowym	pocz. XX w., przebud. po 1945 r.	Rożdżały	251	390/A	1992-05-11
41.	Rożdżały	Park w zespole dworsko-parkowym	III ćw. XIX w. i pocz. XX w.	Rożdżały	251	375/A	1990-12-31
42.	Ustków	Dwór w zespole dworsko-parkowym	XVIII/XIX w.	Ustków	109/2	385/A	1991-08-12
43.	Ustków	Park w zespole dworsko-parkowym	3 ćw. XIX w.	Ustków	109/1, 109/2, 109/3, 107, 108, 273	-	-
44.	Warta	Kamienica	XX w.	ul. 20-stycznia 18	106	-	-
45.	Warta	Kamienica	XX w.	ul. 20-stycznia 20	105	-	-
46.	Warta	Kamienica	XX w.	ul. 20-stycznia 23	118	-	-
47.	Warta	Dom - kamienica	XIX w.	ul. 20-stycznia 26	102	356/88/A	1988-01-05
48.	Warta	Park miejski	pocz. XX w.	ul. 3-Maja	95/4	-	-
49.	Warta	Młyn	XIX w.	ul. Cielecka 12	75 obręb 8	-	-
50.	Warta	Młyn	XX w.	ul. Cielecka 27	16	-	-
51.	Warta	Młyn	XX w.	ul. Cielecka 28	45/1, 46/1	-	-
52.	Warta	Cmentarz żydowski	pierwsza poł. XIX w.	ul. Deczyńskiego	89/3	-	-
53.	Warta	Kościół p.w. św. Mikołaja w zespole kościoła parafialnego	ok. 1340, przebud. XVII w., restaur. 1809, 1815, 1872 oraz XX w.	ul. Kaliska 3	272	295/72/A	1967-12-28
54.	Warta	Ogrodzenie z bramą w zespole kościoła	1875 r.	ul. Kaliska 3	272	-	-

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY WARTA NA LATA 2022-2025

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr ew. dz.	Rejestr zabytków	
		parafialnego					
55.	Warta	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego	1340 r. ok. XIII w. (erygowanie parafii)	ul. Kaliska 3	272	-	-
56.	Warta	Kamienica d. dom starców	1840 r.	ul. Kaszyńskiego 1	164	284/A	1978-01-02
57.	Warta	Jatki, ob. biblioteka publiczna	1 poł. XIX w. przebudowany 1962 r.	róg ul. Kościuszki / Kaszyńskiego	166	862/81/A	1967-12-28
58.	Warta	Budynek - bank	XX w.	ul. Klasztorna 1	251/2	-	-
59.	Warta	Kościół p.w. św. Józefa w zespole klasztornym SS. Bernardynek	ok. 1770 r., restaur. W 1841 r., odbud. 1955 r.	ul. Klasztorna 7	247/1	858/77/A	1967-12-28
60.	Warta	Klasztor w zespole klasztornym SS. Bernardynek	2 poł. XVIII w.	ul. Klasztorna 7	245/1	859/78/A	1967-12-28
61.	Warta	Brama z dzwonnica w zespole klasztornym SS. Bernardynek	XVIII/XIX w.	ul. Klasztorna 7	247/2	860/79/A	1967-12-28
62.	Warta	Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w zespole klasztornym OO. Bernardynów	XV w. (1482 r.) przebud. 1696 r.	ul. Klasztorna 9	247/1	853/74/A	1967-12-28
63.	Warta	Klasztor w zespole klasztornym OO. Bernardynów	XV w., przebud. XVII, XVIII i po 1945 r.	ul. Klasztorna 9	245/11	856/75/A	1967-12-28
64.	Warta	Mur klasztorny OO. Bernardynów w zespole klasztornym OO. Bernardynów	XVII-XVIII w.	ul. Klasztorna 9	247/1, 245/11	-	-
65.	Warta	Kaplica p.w. św. Barbary w zespole klasztornym	ok. 1726 r.	ul. Klasztorna 9	247/1	857/76/A	1967-12-28

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY WARTA NA LATA 2022-2025

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr ew. dz.	Rejestr zabytków	
		OO. Bernardynów					
66.	Warta	Park przyklasztorny w zespole klasztornym OO. Bernardynów	XVIII w.	ul. Klasztorna 9	245/1, 245/4, 245/6, 245/7, 245/11, 245/12, 245/13, 245/14, 2	-	-
67.	Warta	Ratusz	ok. 1842 r., spalony w 1939 r., odbud. Po 1939 r.	Rynek im. S. Reymonta 1	270	296/80/A	1967-12-28
68.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 2	197	-	-
69.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 3	194	-	-
70.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 4	193	-	-
71.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 5	192	-	-
72.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 6	190, 191	-	-
73.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 7	189	-	-
74.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 8	188	-	-
75.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 9	187	-	-
76.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 10	186	-	-
77.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 11	184	-	-

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY WARTA NA LATA 2022-2025

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr ew. dz.	Rejestr zabytków	
78.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 12	183	-	-
79.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 16	200	-	-
80.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 17	201	-	-
81.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 18	202	-	-
82.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 19	203	-	-
83.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 20	204	-	-
84.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 21	205	-	-
85.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 22	206	-	-
86.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 23	207, 208	-	-
87.	Warta	Dom - kamienica	poł. XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 24	254	864/82/A	1967-12-28
88.	Warta	Kamienica	XIX w.	Rynek im. S. Reymonta 25	255	-	-
89.	Warta	Dom	XX w.	ul. Skarżyńskiego 5	258	-	-
90.	Warta	Dom	XIX w.	ul. Skarżyńskiego 10	276/2	-	-
91.	Warta	Dom	XX w.	ul. Skarżyńskiego 18	282	-	-
92.	Warta	Dom	XIX w.	ul. Skarżyńskiego 19	268	-	-
93.	Warta	Dom	XX w.	ul. Skarżyńskiego 22	284	-	-

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY WARTA NA LATA 2022-2025

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr ew. dz.	Rejestr zabytków	
94.	Warta	Dom	XIX w.	ul. Świętojańska 4	287 okręg 12	-	-
95.	Warta	Dom	XIX w.	ul. Świętojańska 8	289/2 okręg 12	-	-
96.	Warta	Dom	XIX w.	ul. Świętojańska 16	294/2	-	-
97.	Warta	Cmentarz parafialny z zadrzewieniem w zespole cmentarza parafialnego	XIX w.	ul. Świętojańska	4, 3 obręb 10	-	-
98.	Warta	Kaplica cmentarna w zespole cmentarza parafialnego	1 poł. XIX w.	ul. Świętojańska	4	861/73/A	1967-12-28
99.	Warta	Dom	XIX w.	ul. Targowa 2	99	-	-
100.	Warta	Dom	XX w.	ul. Targowa 10	93 okręg 12	-	-
101.	Warta	Historyczny układ urbanistyczny miasta	1255 r.	Centrum wraz z otoczeniem	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z:

1. „Gminnej ewidencji zabytków i gminnej ewidencji zabytków archeologicznych dla Gminy i Miasta Warta”. Załącznik nr 1 do zarządzenia nr 79/14 Burmistrza Gminy i Miasta Warta z dnia 28 sierpnia 2014 r.,

2. Rejestru zabytków nieruchomości woj. łódzkiego z podziałem na powiaty, dostępnego na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Łodzi pod adresem: https://www.wuoz-lodz.pl/Rejestr_i_wojewodzka_ewidencja_zabytkow_z_podzialem_na_powiaty,109 (dostęp: 03.03.2022 r.).

Nazwy zabytków zgodne z nazwami w GEZ.

Załącznik 2. Wykaz stanowisk archeologicznych położonych na terenie gminy Warta

Poniżej przedstawiono wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Warta wraz z ich nazwą i chronologią³¹:

1. Bartochów 1 (stan. 20 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk T
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
2. Bartochów 2 (stan. 27 na obszarze AZP 68-44),
  - cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
3. Bartochów 3 (stan. 2 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk T,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
4. Bartochów 4 (stan. 17 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk T
  - grodzisko kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
5. Bartochów 5 (stan. 18 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk T
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
6. Bartochów 6 (stan. 19 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk T
  - cmentarzysko kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
7. Bartochów 7 (stan. 23 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk T
  - cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - osada kultury prapolskiej, XI-XIII w.,
8. Bartochów 8 (stan. 26 na obszarze AZP 68-44),
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
9. Bartochów 9 (stan. 28 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ś
  - punkt osadniczy kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,
10. Bartochów – Kolonia 10 (stan. 32 na obszarze AZP 68-43),
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, pradzieje
  - osada kultury polskiej, XVI-XVIII w.
11. Bartochów – Kolonia 11 (stan. 33 na obszarze AZP 68-43),
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
12. Baszków 1-4 (stan. 6 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk U
  - cmentarzysko kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,
13. Baszków 2 (stan. 7 na obszarze AZP 68-44)*
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
14. Baszków 3 (stan. 13 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk U
  - osada kultury polskiej, XIV-XV w.

---

³¹ „Gminna ewidencja zabytków i gminna ewidencja zabytków archeologicznych dla Gminy i Miasta Warta”. Załącznik nr 2 do zarządzenia nr 79/14 Burmistrza Gminy i Miasta Warta z dnia 28 sierpnia 2014 r., Karty adresowe zabytków nieruchomości

15. Baszków 4 (stan. 15 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk T
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu - epoka żelaza: okres halsztacki,
16. Baszków 5 (stan. 16 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk T
  - cmentarzysko kultury łużyckiej, pomorskiej i przeworskiej, epoka brązu - epoka żelaza: okres rzymski,
17. Baszków 6 (stan. 21 na obszarze AZP 68-44)
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,
18. Baszków 7 (stan. 22 na obszarze AZP 68-44)
  - punkt osadniczy kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,
19. Borek Lipiński 1 (stan. 28 na obszarze AZP 67-45)
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
20. Borek Lipiński 2 (stan. 29 na obszarze AZP 67-45)
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu: okres V – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
21. Borek Lipiński 3 (stan. 30 na obszarze AZP 67-45)
  - osada kultury polskiej, XIII-XIV w.,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
22. Brzezinka 1 (stan. 24 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ś
  - cmentarzysko kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,
23. Brzezinka 2 (stan. 25 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ś
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,
24. Brzezinka 3 (stan. 29 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ś
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,
25. Brzezinka 4 (stan. 30 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk S
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,
  - cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
  - osada kultury prapolskiej, XI-XIII w.,
26. Chorążka 1 (stan. 36 na obszarze AZP 67-45)*
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
27. Cielce 1 (stan. 103 na obszarze AZP 67-43)*
  - cmentarzysko kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,
28. Cielce 2 (stan. 104 na obszarze AZP 67-43)*

- punkt osadniczy kultury pucharów lejkowatych lub ceramiki sznurowej, epoka kamienia: neolit
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
29. Cielce 3 (stan. 105 na obszarze AZP 67-43)*
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
30. Cielce 4 (stan. 106 na obszarze AZP 67-43)*
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
31. Cielce 5 (stan. 107 na obszarze AZP 67-43)*
- cmentarzysko kultury pomorskiej [grobow skrzynkowych], epoka żelaza: okres halsztacki – lateński,
32. Cielce – Waclawów 6 (stan. 108 na obszarze AZP 67-43)*
- cmentarzysko kultury pomorskiej [grobow skrzynkowych], epoka żelaza: okres halsztacki – lateński,
33. Cielce 7 (stan. 79 na obszarze AZP 67-43)
- punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
34. Cielce 8 (stan. 81 na obszarze AZP 67-43)
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
35. Cielce 9 (stan. 82 na obszarze AZP 67-43)
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze: okres III,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
36. Cielce 10 (stan. 83 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk G
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
37. Cielce 11 (stan. 89 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk G
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
38. Cielce 12 (stan. 90 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk G
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
39. Cielce 13 (stan. 91 na obszarze AZP 67-43)
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,

40. Cielce 14 (stan. 92 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
41. Cielce 15 (stan. 93 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
42. Cielce 16 (stan. 94 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,
43. Cielce 17 (stan. 95 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,
— punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
44. Cielce 18 (stan. 96 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
45. Cielce 19 (stan. 100 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury prapolskiej-polskiej, XII-XIV w.,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVII w.,
46. Cielce 20 (stan. 101 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński [późny],
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
47. Cielce 21 (stan. 102 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
48. Czartki 1 (stan. 19 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
49. Czartki 2 (stan. 65 na obszarze AZP 67-43)
— cmentarzysko [?] kultury grobów kloszowych, epoka żelaza: okres lateński,
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze: okres III,
50. Czartki 3 (stan. 67 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk L
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki – okres lateński,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,
51. Czartki 4 (stan. 68 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk L
— punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XVI w.,
52. Czartki 5 (stan. 69 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk L
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XIII-XIV w.,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,

53. Czartki 6 (stan. 70 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk L
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
54. Czartki 7 (stan. 71 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk L
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,
55. Czartki 8 (stan. 72 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk L
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
56. Czartki 9 (stan. 97 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk L
— punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XV w.,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
57. Czartki 10 (stan. 98 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk L
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,
58. Czartki 11 (stan. 99 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk L
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
59. Duszniki 1 (stan. 38 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk R
— cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,
— osada kultury prapolskiej, XI-XIII w.,
60. Duszniki 2 (stan. 33 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk R
— osadniczy kultury, epoka kamienia: neolit,
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
61. Duszniki 3 (stan. 34 na obszarze AZP 68-44)
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVII w.,
62. Duszniki 4 (stan. 35 na obszarze AZP 68-44)
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
63. Duszniki 5 (stan. 36 na obszarze AZP 68-44)
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
64. Duszniki 6 (stan. 37 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk R
— cmentarzysko kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
65. Duszniki 7 (stan. 41 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk R
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,

66. Duszniki 8 (stan. 37 na obszarze AZP 68-43)
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
67. Dzierżązna 1 (stan. 49 na obszarze AZP 67-44)
- osada kultury polskiej, nowożytność,
68. Gać Warcka 2 (stan. 26 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk K
- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
69. Gać Warcka 3 (stan. 27 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk K
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
70. Gać Warcka 4 (stan. 28 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk K
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - osada kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
71. Gać Warcka 5 (stan. 29 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk K
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
72. Gać Warcka 6 (stan. 30 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk K
- punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
73. Glinno 1 (stan. 5 na obszarze AZP 67-44)
- osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność
- (stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko),**
74. Glinno 2 (stan. 4 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk X
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia,
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka brązu,
  - osada kultury polskiej, średniowiecze,
75. Glinno 3 (stan. 3 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk X
- osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
76. Glinno 4 (stan. 14 na obszarze AZP 67-44)
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
- (stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)**
77. Glinno 5 (stan. 15 na obszarze AZP 67-44)
- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
- (stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)**
78. Glinno 6 (stan. 16 na obszarze AZP 67-44)
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

79. Glinno 7 (stan. 17 na obszarze AZP 67-44)

- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit – wczesna epoka brązu,
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,
- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski
- punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

80. Glinno 8 (stan. 13 na obszarze AZP 67-44)

- punkt osadniczy kultury pucharów lejkowatych, epoka kamienia: neolit,
- punkt osadniczy kultury ceramiki grzebykowo-dołkowej, epoka kamienia: neolit,
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halszacki,
- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko

81. Glinno 9 (stan. 6 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk X

- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,

82. Glinno 10 (stan. 9 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk X

- cmentarzysko kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński [wczesny],
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,

83. Glinno 11 (stan. 7 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk X

- osada kultury polskiej, średniowiecze,

84. Glinno 12 (stan. 8 na obszarze AZP 67-44)

- cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halszacki,
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

85. Glinno 13 (stan. 10 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk W

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

86. Glinno 14 (stan. 11 na obszarze AZP 67-44)

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

87. Glinno 15 (stan. 60 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk W

- cmentarzysko kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,

(zagrożenie: budowa domków letniskowych)

88. Glinno Poduchowne 1 (stan. 53 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk X

- cmentarzysko kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński [wczesny],
- punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,

89. Głaniszew 1 (stan. 41 na obszarze AZP 67-43)

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury polskiej XVI-XVII w.,

90. Głaniszew 2 (stan. 42 na obszarze AZP 67-43)

- punkt osadniczy kultury prapolskiej, XII-XIII w.,
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,

91. Głaniszew 3 (stan. 43 na obszarze AZP 67-43)

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski (?),
- osada kultury prapolskiej, XI-XII w.,
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,

92. Głaniszew 4 (stan. 44 na obszarze AZP 67-43)

- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu: okres III-IV,
- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, XII-XIII w.,
- punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,

93. Głaniszew 5 (stan. 46 na obszarze AZP 67-43)*

- punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,

94. Głaniszew 6 (stan. 54 na obszarze AZP 67-43)

- punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,

95. Głaniszew 7 (stan. 55 na obszarze AZP 67-43)

- punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XVI w.,

96. Głaniszew 8 (stan. 56 na obszarze AZP 67-43)

- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,

97. Głaniszew 9 (stan. 64 na obszarze AZP 67-43)

- punkt osadniczy kultury prapolskiej/polskiej, XII-XIV w.,
- punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,

98. Głaniszew 10 (stan. 66 na obszarze AZP 67-43)

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,

99. Gołuchy 1 (stan. 31 na obszarze AZP 68-43)

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
- 100. Gołuchy 2 (stan. 34 na obszarze AZP 68-43)
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
- 101. Gołuchy 3 (stan. 35 na obszarze AZP 68-43)
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
- 102. Gołuchy 4 (stan. 36 na obszarze AZP 68-43)
  - punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
- 103. Góra 1 (stan. 109 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk M
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - cmentarzysko kultury prapolskiej, 2 połowa XI w.,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,

(Wojewódzki rejestr zabytków byłego woj. Sieradzkiego, nr rejestru: 401/A)

- 104. Góra 2 (stan. 110 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk M
  - cmentarzysko kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,

(zagrożenie: doraźne czerpanie piasku)

- 105. Góra 3 (stan. 111 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk M
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- 106. Góra 4 (stan. 112 na obszarze AZP 67-43)*
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- 107. Góra 5 (stan. 113 na obszarze AZP 67-43)*
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
- 108. Góra 6 (stan. 33 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk M
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XVII w.,
- 109. Góra 7 (stan. 33 na obszarze AZP 67-42), zespół stanowisk M
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona,
  - osada kultury polskiej, średniowiecze,
- 110. Góra 8 (stan. 34 na obszarze AZP 67-42), zespół stanowisk M
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- 111. Góra 9 (stan. 34 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk M
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,

112. Góra 10 (stan. 39 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk M
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
113. Góra 11 (stan. 40 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk M
— punkt osadniczy kultury polskiej, XIII-XIV w.,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
114. Góra 12 (stan. 52 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk M
— punkt osadniczy kultury polskiej, XIII-XIV w.,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
115. Góra 13 (stan. 53 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk M
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XVI w.,
116. Jakubice 1 (stan. 50 na obszarze AZP 69-44)
— cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka brązu - epoka żelaza: okres halsztacki,
117. Jakubice 2 (stan. 9 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk U
— cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
118. Jakubice 3 (stan. 10 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk U
— osada kultury polskiej, XIV-XV w.,
119. Jakubice 4 (stan. 11 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk U
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona,
120. Jakubice 5 (stan. 12 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk U
— cmentarzysko kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,
121. Jakubice 6 (stan. 14 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk U
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu - epoka żelaza: okres halsztacki,
122. Jakubice 7 (stan. 82 na obszarze AZP 68-44)
— cmentarzysko kultury prapolskiej, X-XII w.,

(zagrożenie: zwirownia)

123. Jeziorsko 1/1a (stan. 57 na obszarze AZP 65-44)
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone – na terenie zbiornika Jeziorsko)

124. Jeziorsko 2, 2a, 2b (stan. 65 na obszarze AZP 66-44)
— punkt osadniczy kultury amfor kulistych, epoka kamienia: neolit,
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— osada kultury polskiej, średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone – na terenie zbiornika Jeziorsko)

125. Jeziorsko 3 (stan. 58 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk C
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone – na terenie zbiornika Jeziorsko)

126. Jeziorsko 4 (stan. 59 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk C
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński - okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - osada kultury polskiej, średniowiecze,

(stanowisko zniszczone – na terenie zbiornika Jeziorsko)

127. Jeziorsko 5, 5a (stan. 56 na obszarze AZP 66-44)
- punkt osadniczy kultury amfor kulistych, epoka kamienia: neolit,
  - punkt osadniczy kultury trzcinieckiej, epoka brązu: okres II,
  - osada kultury łużyckiej, epoka brązu: okres V – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
  - osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze-nowożytność,

(stanowisko zniszczone – na terenie zbiornika Jeziorsko)

128. Jeziorsko 6 (stan. 55 na obszarze AZP 66-44)
- osada kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

129. Jeziorsko 7 (stan. 54 na obszarze AZP 66-44)

- grodek stożkowaty kultury polskiej, XIV w.,

(Stanowisko przebadane – na terenie zbiornika Jeziorsko)

130. Jozefka 1 (stan. 57 na obszarze AZP 66-45)*

- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,

131. Kamionacz 1 (stan. 65 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ż

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,

132. Kamionacz 2 (stan. 66 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ż

- punkt osadniczy kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,

133. Kamionacz 3 (stan. 67 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ż

- cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,

- cmentarzysko kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,
  - cmentarzysko kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - osada kultury polskiej, XIV-XV w.,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
134. Kamionacz 4 (stan. 68 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ż
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
  - cmentarzysko kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - osada kultury polskiej, XVI-XVIII w.,
135. Kamionacz 5 (stan. 69 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ż
- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
136. Kamionacz 6 (stan. 70 na obszarze AZP 68-44)
- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
137. Kamionacz 7 (stan. 71 na obszarze AZP 68-44)
- osada kultury polskiej, XIV-XV w.,
138. Kamionaczyk 4 (stan. 6 na obszarze AZP 68-45)
- osada kultury prapolskiej, VII-X w.,
139. Kamionaczyk 5 (stan. 8 na obszarze AZP 68-45)
- osada kultury prapolskiej, XI-XIII w.,
140. Kolonia Glinno 1 (stan. 1 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk X
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
141. Kolonia Glinno 2 (stan. 2 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk X
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
142. Kolonia Glinno 3 (stan. 50 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk X
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
143. Kolonia Ostrów Warcki 1/2 (stan. 42 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk A
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,
  - punkt osadniczy kultury trzcinieckiej, epoka brązu: III okres,
  - osada kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
144. Kolonia Ostrów Warcki 3 (stan. 43 na obszarze AZP 65-44)
- punkt osadniczy kultury amfor kulistych, epoka kamienia: neolit,

- osada kultury łużyckiej, epoka brązu: okres V – epoka żelaza: okres halsztacki,
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze – średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone – na terenie zbiornika Jeziorsko)

145. Kolonia Ostrów Warcki 4 (stan. 45 na obszarze AZP 65-44)

- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone – na terenie zbiornika Jeziorsko)

146. Kolonia Ostrów Warcki 5 (stan. 44 na obszarze AZP 65-44)

- punkt osadniczy kultury amfor kulistych, epoka kamienia: neolit,
- osada kultury łużyckiej, epoka żelaza, okres halsztacki,
- punkt osadniczy kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone – na terenie zbiornika Jeziorsko)

147. Kolonia Ostrów Warcki 6 (stan. 46 na obszarze AZP 65-44)

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński - okres rzymski,

148. Kolonia Socha 1 (stan. 87 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk G

- punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XV w.,

149. Kolonia Socha 2 (stan. 88 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk G

- punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XV w.,
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,

150. Kolonia Tądów Górny 1 (stan. 66 na obszarze AZP 66-44)

- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,

151. Kolonia Tądów Górny 2 (stan. 70 na obszarze AZP 66-44)

- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, pradzieje,

152. Kraków 1 (stan. 57 na obszarze AZP 67-42), zespół stanowisk J

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona,
- osada kultury polskiej, średniowiecze,

153. Kraków 2 (stan. 58 na obszarze AZP 67-42), zespół stanowisk M

- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,

154. Kraków 3 (stan. 59 na obszarze AZP 67-42), zespół stanowisk J

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,

155. Kraków 4 (stan. 60 na obszarze AZP 67-42), zespół stanowisk J

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona,

156. Krąków 5 (stan. 61 na obszarze AZP 67-42), zespół stanowisk J
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
157. Krąków 6 (stan. 62 na obszarze AZP 67-42), zespół stanowisk J
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona,
— punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,
158. Krąków 7 (stan. 18 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury trzcinieckiej, epoka brązu: okres II-III,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,
159. Krąków 8 (stan. 20 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
160. Krąków 9 (stan. 24 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk J
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,
161. Krąków 10 (stan. 25 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
— punkt osadniczy kultury prapolskiej-polskiej, XII-XIV w.,
— dwór kultury polskiej, XVI-XVIII w.,
162. Krąków 11 (stan. 26 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
163. Krąków 12 (stan. 27 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
— punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
164. Krąków 13 (stan. 29 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
165. Krąków 14 (stan. 30 na obszarze AZP 67-43),
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,
166. Krąków 15 (stan. 31 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk M
— punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XVI w.,
167. Krąków 16 (stan. 32 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk M
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
168. Krąków 17 (stan. 35 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XVII w.,
169. Lasek 1 (stan. 37 na obszarze AZP 67-45)*
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,

170. Lasek 2 (stan. 32 na obszarze AZP 67-45)
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
171. Lasek 3 (stan. 33 na obszarze AZP 67-45)
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia – epoka brązu,
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
172. Lasek 4 (stan. 34 na obszarze AZP 67-45)
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona,
173. Lasek 5 (stan. 35 na obszarze AZP 67-45)
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
174. Małków 1 (stan. 42 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk S
— cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki D,
175. Małków 2 (stan. 31 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk S
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
176. Małków 3 (stan. 32 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk S
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVII w.,
177. Małków 4 (stan. 39 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk R
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki – okres lateński,
178. Małków 5 (stan. 40 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk R
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
— osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— osada kultury polskiej, nowożytność,
179. Małków 6 (stan. 43 na obszarze AZP 68-44)
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
180. Małków 7 (stan. 44 na obszarze AZP 68-44)
— cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,
181. 181. Małków 8 (stan. 45 na obszarze AZP 68-44)
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,
182. Małków 9 (stan. 46 na obszarze AZP 68-44)
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
183. Małków 10 (stan. 47 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk S
— osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
184. Małków 11 (stan. 48 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk S

- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
  - osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - osada kultury polskiej, nowożytność,
185. Małków 12 (stan. 49 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk S
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
186. Małków 13 (stan. 50 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk S
- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - osada kultury polskiej, nowożytność,
187. Małków 14 (stan. 51 na obszarze AZP 68-44)
- grodek stożkowaty kultury polskiej, XIII-XIV w.,

(Wojewódzki rejestr zabytków byłego woj. Sieradzkiego, nr rejestru: 32/A)

188. Maszew 1 (stan. 61 na obszarze AZP 65-44)
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, pradziej, e,
189. Maszew 2 (stan. 62 na obszarze AZP 65-44)
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, pradziej, e,
190. Maszew 3 (stan. 63 na obszarze AZP 65-44)
- osada kultury polskiej, nowożytność,
191. Miedźno 1 (stan. 2 na obszarze AZP 68-45)
- osada kultury polskiej, nowożytność,
192. Miedźno 2 (stan. 3 na obszarze AZP 68-45)
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia,
  - osada kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,
193. Miedźno 3 (stan. 16 na obszarze AZP 68-45)
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia,

(zagrożenie: zwirownia)

194. Mikołajewice 1 (stan. 27 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk N
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
195. Mikołajewice 2 (stan. 24 na obszarze AZP 67-44)
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka żelaza, okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

196. Mikołajewice 3 (stan. 22 na obszarze AZP 67-44)
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

197. Mikołajewice 4 (stan. 21 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk O
- punkt osadniczy kultury pucharów lejkowatych, epoka kamienia: neolit,
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
198. Mikołajewice 5 (stan. 30 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk N
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
199. Mikołajewice 6 (stan. 35 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk N
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
200. Mikołajewice 7 (stan. 28 na obszarze AZP 67-44)
- punkt osadniczy kultury prapolskiej i polskiej, średniowiecze wczesne – średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
201. Mikołajewice 8 (stan. 29 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk N
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
202. Mikołajewice 9 (stan. 26 na obszarze AZP 67-44)
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, pradziej,ie,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

203. Mikołajewice 10 (stan. 25 na obszarze AZP 67-44)
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński [późny] – okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

204. Mikołajewice 11 (stan. 23 na obszarze AZP 67-44)
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)
205. Mikołajewice 12 (stan. 45 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk N
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
206. Mikołajewice 13 (stan. 59 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk N
— dwór kultury polskiej, nowożytność: XVII-XIX w.,
207. Mogilno 1 (stan. 13 na obszarze AZP 68-45)
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: mezolit,
208. Mogilno 2 (stan. 14 na obszarze AZP 68-45)
— osada kultury polskiej, XIV-XV w.,
209. Mogilno 3 (stan. 15 na obszarze AZP 68-45)
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
210. Mogilno 4 (stan. 73 na obszarze AZP 68-46)
— punkt osadniczy kultury amfor kulistych, epoka kamienia: neolit,
211. Mogilno 5 (stan. 1 na obszarze AZP 68-46)
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
212. Nobela 1 (stan. 72 na obszarze AZP 68-44)
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
213. Nobela 2 (stan. 77 na obszarze AZP 68-44)
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
214. Nobela 3 (stan. 78 na obszarze AZP 68-44)*
— osada nieokreślonej kultury z epoki kamienia,
— cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka brązu-epoka żelaza: okres halsztacki,
— osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— osada kultury prapolskiej, VII-IX w.,
— osada kultury polskiej, nowożytność,
215. Nobela 4 (stan. 79 na obszarze AZP 68-44)*
— osada kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,
216. Nobela 5 (stan. 80 na obszarze AZP 68-44)*
— punkt osadniczy nieokreślonej kultury z epoki kamienia,
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
— osada kultury prapolskiej, VII-X w.,
217. Nobela 6 (stan. 81 na obszarze AZP 68-44)*
— osada kultury prapolskiej, VII-X w.,

218. Ostrów Warcki 8 (stan. 48 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk B
- punkt osadniczy kultury iwieńskiej, wczesna epoka brązu,
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

219. Ostrów Warcki 9 (stan. 49 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk B
- osada kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - cmentarzysko kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
  - punkt osadniczy kultury polskiej średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

220. Ostrów Warcki 10 (stan. 50 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk B
- punkt osadniczy kultury amfor kulistych, epoka kamienia: neolit,
  - punkt osadniczy kultury trzcinieckiej, epoka brązu: okres II,
  - osada kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

221. Ostrów Warcki 11 (stan. 51 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk B
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

222. Ostrów Warcki 12 (stan. 52 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk B
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
  - osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

223. Ostrów Warcki 13 (stan. 53 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk B
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
  - osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

224. Ostrów Warcki 14 (stan. 54 na obszarze AZP 65-44)

- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

225. Ostrów Warcki 15 (stan. 56 na obszarze AZP 65-44)

- punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

226. Ostrów Warcki 16 (stan. 55 na obszarze AZP 65-44)

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

227. Ostrów Warcki 17 (stan. 66 na obszarze AZP 65-44)

- cmentarzysko kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,
- cmentarzysko kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,

228. Piotrowice 1 (stan. 51 na obszarze AZP 69-44)

- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,

229. Piotrowice 2 (stan. 52 na obszarze AZP 69-44)

- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,

230. Piotrowice 3 (stan. 53 na obszarze AZP 69-44)

- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,

231. Piotrowice 4 (stan. 54 na obszarze AZP 69-44)*

- cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,

232. 232. Piotrowice 5 (stan. 55 na obszarze AZP 69-44)

- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,

233. Proboszczowice 1 (stan. 20 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk O

- punkt osadniczy kultury amfor kulistych, epoka kamienia: neolit,
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, wczesna epoka brązu,
- osada kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

234. Proboszczowice 2, 3 (stan. 19 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk O

- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit – wczesna epoka brązu,
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze – średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

235. Proboszczowice 4 (stan. 18 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk O
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
236. Proboszczowice 5 (stan. 40 na obszarze AZP 67-44)
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia,
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— osada kultury polskiej, nowożytność,
237. Proboszczowice 6 (stan. 41 na obszarze AZP 67-44)
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia,
238. Proboszczowice 7 (stan. 42 na obszarze AZP 67-44)
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
239. Proboszczowice 8 (stan. 43 na obszarze AZP 67-44)
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia,
240. Proboszczowice 9 (stan. 44 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk O
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
— osada kultury polskiej, nowożytność,
241. Raczków 1 (stan. 10 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk K
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
242. Raczków 2 (stan. 21 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk Ł
— osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— osada kultury polskiej, średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
243. Raczków 3 (stan. 22 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk Ł
— osada kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
— osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
244. Raczków 4 (stan. 23 na obszarze AZP 68-43)
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, pradzieje,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
245. Raczków 5 (stan. 24 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk K
— osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— osada kultury polskiej, średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
246. Raczków 6 (stan. 25 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk K

- punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
- 247. Raczków 7 (stan. 26 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk K
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVIII w.,
- 248. Raszelki 1 (stan. 39 na obszarze AZP 66-45)
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVIII w.,
- 249. Rossoszyca 1 (stan. 38 na obszarze AZP 67-45)*
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia (neolit?),
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia,
  - punkt osadniczy kultury trzcinieckiej, epoka brązu: okres II,
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,
- 250. Rossoszyca 2 (stan. 39 na obszarze AZP 67-45)*
  - cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
- 251. Rossoszyca 3 (stan. 40 na obszarze AZP 67-45)*
  - dwór kultury polskiej, XV-XVI w.,
- 252. Rossoszyca 4 (stan. 31 na obszarze AZP 67-45)
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
- 253. Rożdżały 1 (stan. 11 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
- 254. Rożdżały 2 (stan. 12 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - osada kultury polskiej, XVI-XVII w.,
- 255. Rożdżały 3 (stan. 13 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
- 256. Rożdżały 4 (stan. 14 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, XII-XIII w.,
- 257. Rożdżały 5 (stan. 15 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
- 258. Rożdżały 6 (stan. 16 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
  - punkt osadniczy kultury pucharów lejkowatych, epoka kamienia: neolit,

- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia – epoka brązu,
  - punkt osadniczy kultury iwieńskiej (trzcienieckiej), wczesna epoka brązu,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
259. Rożdżały 7 (stan. 17 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
- osada (?) kultury pucharów lejkowatych, epoka kamienia: neolit,
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia – epoka brązu,
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit – wczesna epoka brązu,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
260. 260. Rożdżały 8 (stan. 18 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
261. Rożdżały 9 (stan. 19 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit – wczesna epoka brązu,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
262. Rożdżały 10 (stan. na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
263. Rożdżały 11 (stan. 21 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, XII-XIII w.,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVIII w.,
264. Rożdżały 12 (stan. 22 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
265. Rożdżały 13 (stan. 23 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
- osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - osada kultury polskiej, XVI-XVIII w.,
266. Rożdżały 14 (stan. 24 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
267. Rożdżały 15 (stan. 25 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,

268. Rożdżały 16 (stan. 26 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
269. Rożdżały 17 (stan. 27 na obszarze AZP 67-45), zespół stanowisk Ź
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
270. Socha 1 (stan. 78 na obszarze AZP 67-43)
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
271. Socha 2 (stan. 84 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk G
- punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
272. Socha 3 (stan. 85 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk G
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
273. Socha 4 (stan. 86 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk G
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
274. Szczawno Rożdżałskie 1 (stan. 47 na obszarze AZP 67-46)
- punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze,
275. Tądów Dolny 1 (stan. 40 na obszarze AZP 66-44)
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury pomorskiej, epoka żelaza: wczesny okres lateński,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
- (stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)**
276. Tądów Dolny 2 (stan. 71 na obszarze AZP 66-44)
- punkt osadniczy kultury trzcinieckiej, epoka brązu: okres II,
  - osada kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - osada kultury prapolskiej, XII-XIII w.,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
- (stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)**
277. Tądów Dolny 3 (stan. 39 na obszarze AZP 66-44)
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
  - okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

278. Tądów Dolny 4 (stan. 38 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk E
— osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
279. Tądów Dolny 5 (stan. 37 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk E
— punkt osadniczy kultury pucharów lejkowatych, epoka kamienia: neolit,
— osada kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
— okres rzymski,
— osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
280. Tądów Dolny 6 (stan. 35 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk E
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
281. Tądów Dolny 7 (stan. 36 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk E
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, wczesna epoka brązu,
— osada kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
— osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

282. Tądów Dolny 8 (stan. 67 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk D
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
283. Tądów Dolny 9 (stan. 68 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk E
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
284. Tądów Górny 1 (stan. 32 na obszarze AZP 66-44)
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

285. Tądów Górny 2 (stan. 30 na obszarze AZP 66-44)
— punkt osadniczy kultury pucharów lejkowatych, epoka kamienia: neolit,
— punkt osadniczy kultury ceramiki sznurowej, epoka kamienia: neolit,
— punkt osadniczy kultury ceramiki grzebykowo-dołkowej, epoka kamienia: neolit,
— punkt osadniczy kultury lendzielskiej, epoka kamienia: neolit,
— osada kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV, epoka żelaza: okres halsztacki,
— osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński – okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,

- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

286. Tądów Górny 3 (stan. 34 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk E

- punkt osadniczy kultury amfor kulistych, epoka kamienia: neolit,
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, wczesna epoka brązu,
- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

287. Tądów Górny 4 (stan. 33 na obszarze AZP 66-44)

- osada kultury polskiej, średniowiecze,

288. Tądów Górny 5 (stan. 28 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk E

- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,

289. Tądów Górny 6 (stan. 31 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk E

- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

290. Tądów Górny 7 (stan. 29 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk E

- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
- osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

291. Tomisławice 1 (stan. 22 na obszarze AZP 66-44)

- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
- punkt osadniczy kultury łużyckiej (pomorskiej), epoka żelaza: okres halsztacki
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński, okres rzymski
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

292. Tomisławice 2 (stan. 23 na obszarze AZP 66-44)

- punkt osadniczy kultury pucharów lejkwatych, epoka kamienia : neolit,
- punkt osadniczy kultury amfor kulistych, epoka kamienia: neolit,
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

293. Tomisławice 3 (stan. 24 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk F

- cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,

- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

294. Tomisławice 4 (stan. 27 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk F
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
295. Tomisławice 5 (stan. 36 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk F
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
296. Tomisławice 6 (stan. 34 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk N
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
  - osada kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
  - okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko częściowo zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

297. Tomisławice 7 (stan. 33 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk N
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
  - osada kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
298. Tomisławice 8 (stan. 26 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk F
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
299. Tomisławice 9 (stan. 32 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk N
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
300. Tomisławice 10 (stan. 25 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk F
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
301. Tomisławice 11 (stan. 31 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk F
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
  - okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
302. Tomisławice 12 (stan. 59 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk F
- cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,

303. Ulesie 1 (stan. 12 na obszarze AZP 68-45)
— osada kultury łużyckiej, epoka brązu: okres IV-V,
304. Ustków 1 (stan. 69 na obszarze AZP 66-44)
— cmentarzysko kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- (zagrożenie: piasznica)**
305. Warta 1 (stan. 54 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk P
— miasto kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
306. Warta 2 (stan. 55 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk P
— miasto kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
307. 307. Warta 3 (stan. 37 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk P
— osada kultury polskiej, nowożytność,
308. Warta 4 (stan. 38 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk P
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia,
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
309. Warta 5 (stan. 39 na obszarze AZP 67-44) zespół stanowisk P
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
310. Warta 6 (stan. 46 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk P
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, pradziej,
311. Warta 7 (stan. 47 na obszarze AZP 67-44), zespół stanowisk P
— osada kultury polskiej, średniowiecze,
312. Warta 8 (stan. 56 na obszarze AZP 67-44)*
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
313. 313. Warta 9 (stan. 57 na obszarze AZP 67-44)*
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: neolit,
314. Warta 10 (stan. 58 na obszarze AZP 67-44)*
— cmentarzysko kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,
315. 315. Warta 11 (stan. 57 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,
316. Warta 12 (stan. 58 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: mezolit,
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,
317. Warta 13 (stan. 59 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,

318. Warta 14 (stan. 60 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,
319. Warta 15 (stan. 61 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
320. Warta 16 (stan. 73 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
321. Warta 17 (stan. 74 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
322. Warta 18 (stan. 75 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
323. Warta 19 (stan. 77 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
324. Witów 1 (stan. 114 na obszarze AZP 67-43)*
— cmentarzysko kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,
325. Witów 2 (stan. 62 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XIII-XIV w.,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
326. Witów 3 (stan. 63 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,
327. Witów 4 (stan. 76 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
328. Witów 5 (stan. 80 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
329. Włyń 1 (stan. 52 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Y
— osada kultury polskiej, XVI-XVIII w.,
330. Włyń 2 (stan. 53 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Y
— cmentarzysko kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
331. Włyń 3 (stan. 55 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Y
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
332. Włyń 4 (stan. 56 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Y
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halszacki,
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
333. Włyń 5 (stan. 57 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Y
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,

- osada kultury prapolskiej, XI-XIII w.,
- 334. Włyń 6 (stan. 58 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ź
  - osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- 335. Włyń 7 (stan. 59 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Y
  - osada kultury prapolskiej, XI-XIII w.,
- 336. Włyń 8 (stan. 76 na obszarze AZP 68-44)
  - osada kultury polskiej, nowożytność,
- 337. Włyń – Bugaj 1 (stan. 48 na obszarze AZP 67-44)
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia,
  - cmentarzysko kultury łużyckiej (lub pomorskiej), epoka żelaza: okres halsztacki,
- 338. Włyń – Kolonia 1 (stan. 60 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Y
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia: mezolit,
  - punkt osadniczy kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres lateński,
  - osada kultury polskiej, nowożytność,
- 339. Włyń – Kolonia 2 (stan. 61 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Y
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
  - okres rzymski,
  - osada kultury polskiej, nowożytność,
- 340. Włyń – Kolonia 3 (stan. 62 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ź
  - osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - osada kultury prapolskiej, XI-XIII w.,
- 341. Włyń – Kolonia 4 (stan. 63 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ź
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
- 342. Włyń – Kolonia 5 (stan. 64 na obszarze AZP 68-44), zespół stanowisk Ź
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
- 343. Włyń – Kolonia 6 (stan. 73 na obszarze AZP 68-44)
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia,
  - osada kultury polskiej, XIV-XV w.,
- 344. Włyń – Kolonia 7 (stan. 74 na obszarze AZP 68-44)
  - osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
- 345. Włyń – Kolonia 8 (stan. 75 na obszarze AZP 68-44)
  - osada kultury prapolskiej, VIII-IX w.,
- 346. Włyń – Polesie 1 (stan. 54 na obszarze AZP 68-44)
  - cmentarzysko kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,
- 347. Wola Zadąbrowska – Nowa Wieś 1 (stan. 20 na obszarze AZP 66-43)
  - osada kultury polskiej, XVII-XVIII w.,

348. Wola Zadąbrowska – Stara Wieś 1 (stan. 21 na obszarze AZP 66-43)
— osada kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
349. Zadąbrowie 1 (stan. 37 na obszarze AZP 66-43)*
— cmentarzysko ciałopalne kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona,
350. Zadąbrowie Wiatraczyska 1 (stan. 22 na obszarze AZP 66-43)
— osada kultury polskiej, XVI-XVIII w.,
351. Zagajew 1 (stan. 18 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk Ł
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
352. Zagajew 2 (stan. 19 na obszarze AZP 68-43), zespół stanowisk Ł
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
353. Zakrzew 1 (stan. 51 na obszarze AZP 66-44)
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński
— okres rzymski
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność
- (stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)**
354. Zakrzew 2 (stan. 52 na obszarze AZP 66-44)
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— cmentarzysko kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
- (stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)**
355. Zakrzew 3 (stan. 50 na obszarze AZP 66-44)
— cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność
- (stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)**
356. Zakrzew 4 (stan. 49 na obszarze AZP 66-44)
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,
- (stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)**
357. Zakrzew 5 (stan. 48 na obszarze AZP 66-44)
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński
— okres rzymski
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze

- osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

358. Zakrzew 6 (stan. 46 na obszarze AZP 66-44)

- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

359. Zakrzew 6a (stan. 47 na obszarze AZP 66-44)

- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

360. Zakrzew 7 (stan. 45 na obszarze AZP 66-44),

- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązy – epoka żelaza: okres halsztacki,
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

361. Zakrzew 8 (stan. 44 na obszarze AZP 66-44)

- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

362. Zakrzew 9, 9a (stan. 43 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk D

- osada kultury pucharów lejkowatych, epoka kamienia: neolit,
- punkt osadniczy kultury ceramiki grzebykowo-dołkowej, epoka kamienia: neolit,
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
- punkt osadniczy kultury polskiej średniowiecze – nowożytność,

363. Zakrzew 10 (stan. 42 na obszarze AZP 66-44)

- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
- punkt osadniczy kultury polskiej średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

364. Zakrzew 11 (stan. 41 na obszarze AZP 66-44), zespół stanowisk D

- punkt osadniczy kultury pucharów lejkowatych, epoka kamienia: neolit,
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres halsztacki,
- cmentarzysko kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
- punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
- punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko częściowo zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

365. Zakrzew 12 (stan. 53 na obszarze AZP 66-44)

- młyn kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

366. Zakrzew 12A (stan. na obszarze AZP 66-44)

— osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,

(stanowisko zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

367. Zaspy Miłkowskie 1 (stan. 36 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk A

— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,

— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

368. Zaspy Miłkowskie 2 (stan. 38 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk A

— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,

— osada kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(stanowisko częściowo zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

369. Zaspy Miłkowskie 3 (stan. 39 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk A

— punkt osadniczy kultury trzcinieckiej, epoka brązu: okres II,

— cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka brązu – epoka żelaza: okres,

— cmentarzysko kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,

— punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze – nowożytność,

(zagrożenie: wybieranie piasku, domki letniskowe, wykrywacze metali)

370. Zaspy Miłkowskie 4 (stan. 40 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk A

— punkt osadniczy kultury nieokreślonej, pradziej, e,

— punkt osadniczy kultury łużyckiej, epoka brązu: okres V – epoka żelaza: okres halsztacki,

— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,

— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,

(stanowisko częściowo zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

371. Zaspy Miłkowskie 5 (stan. 41 na obszarze AZP 65-44), zespół stanowisk A

— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,

(stanowisko częściowo zniszczone na terenie zbiornika Jeziorsko)

372. Zielona Wygoda 1 (stan 69 na obszarze AZP 67-46)*8

— cmentarzysko kultury pomorskiej, chronologia nieokreślona,

373. Zielęcín 1 (stan. 131 na obszarze AZP 67-42), zespół stanowisk I

— osada kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona,

— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,

— osada kultury polskiej, średniowiecze,

374. Zielęcín 2 (stan. 1 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk H

— osada kultury polskiej, XIV-XVII w.,

375. Zielęcín 3 (stan. 2 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk H

— punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XVII w.,

376. Zielęcín 4 (stan. 3 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk H
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
377. Zielęcín 5 (stan. 4 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk H
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.,
378. Zielęcín 6 (stan. 5 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk H
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
379. Zielęcín 7 (stan. 6 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk H
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
380. Zielęcín 8 (stan. 7 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury trzcinieckiej, epoka brązu: okres II,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
381. Zielęcín 9 (stan. 8 na obszarze AZP 67-43)
— osada kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
382. Zielęcín 10 (stan. 9 na obszarze AZP 67-43)
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
— punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
383. Zielęcín 11 (stan. 10 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
— osada (?) kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres lateński,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
384. Zielęcín 12 (stan. 11 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
— punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
385. Zielęcín 13 (stan. 12 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
386. Zielęcín 14 (stan. 13 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
— punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
387. Zielęcín 15 (stan. 14 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.,
388. Zielęcín 16 (stan. 15 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk H
— punkt osadniczy kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona,
— punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVIII w.,
389. Zielęcín 17 (stan. 16 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk H
— punkt osadniczy kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona,

- punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XVII w.,
- 390. Zielęcín 18 (stan. 17 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk H
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
- 391. Zielęcín 19 (stan. 21 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XVI w.,
- 392. Zielęcín 20 (stan. 22 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
- 393. Zielęcín 21 (stan. 23 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XVII w.,
- 394. Zielęcín 22 (stan. 28 na obszarze AZP 67-43), zespół stanowisk I
  - cmentarzysko kultury łużyckiej, epoka żelaza: okres halsztacki,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
- 395. Zielęcín 23 (stan. 36 na obszarze AZP 67-43)
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, żelaza: okres halsztacki – okres lateński,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
- 396. Zielęcín 24 (stan. 37 na obszarze AZP 67-43)
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.,
- 397. Zielęcín 25 (stan. 38 na obszarze AZP 67-43)
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, epoka żelaza: okres rzymski,
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność,
- 398. Zielęcín Mały 1 (stan. 115 na obszarze AZP 67-43)*
  - cmentarzysko kultury pomorskiej, epoka żelaza: okres halsztacki.

* stanowiska archiwalne o nieznanym lokalizacji

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Zrealizowane zadania inwestycyjne z zakresu ochrony zabytków w ramach poprzednio obowiązującego Programu	7
Tabela 2. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy Warta.....	60
Tabela 3. Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez Gminę Warta – priorytet I	61
Tabela 4. Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez Gminę Warta – priorytet II	62
Tabela 5. Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez Gminę Warta – priorytet III	62
Tabela 6. Kryteria prowadzenia oceny realizacji Programu	64
Rysunek 1. Położenie gminy Warta na tle powiatu sieradzkiego i województwa łódzkiego	27
Rysunek 2. Herb Gminy Warta.....	29
Rysunek 3. Flaga Gminy Warta	30
Rysunek 4. Formy ochrony przyrody w granicach gminy Warta	33
Rysunek 5. Stroje sieradzkie – oczepiny sieradzkie w okresie międzywojennym	39
Rysunek 6. Hafty płaskie kolorowe występujące w regionie sieradzkim.....	41
Rysunek 7. Kościół p.w. św. Mikołaja w Warcie - wnętrze.....	49
Rysunek 8. Kościół p.w. św. Mikołaja w Warcie.....	49
Rysunek 9. Klasztor w zespole klasztornym OO. Bernardynów w Warcie	50
Rysunek 10. Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP wraz z kaplicą p.w. św. Barbary w zespole klasztornym OO. Bernardynów w Warcie	52
Rysunek 11. Mur klasztorny w zespole klasztornym OO. Bernardynów w Warcie.....	53
Rysunek 12. Kościół p.w. św. Józefa z klasztorem w zespole klasztornym SS. Bernardynek w Warcie	54
Rysunek 13. Brama z dzwonnicy w zespole klasztornym SS. Bernardynek w Warcie	55
Rysunek 14. Pałac z zespole pałacowo-parkowym w Małkowie.....	57
Rysunek 15. Pawilon ogrodowy w zespole pałacowo-parkowym	58
Rysunek 16. Brama wjazdowa w zespole pałacowo-parkowym	59
Załącznik 1. Wykaz zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz w rejestrze zabytków z terenu gminy Warta	68
Załącznik 2. Wykaz stanowisk archeologicznych położonych na terenie gminy Warta.....	76